

BIJB - the Centre of Competence for BI
Poltava State Agrarian University, Ukraine
Benedict College, The USA

MANAGEMENT OF MODERN UNIVERSITY

Conference Proceedings of
the III International Scientific and Practical Conference
“Management of Modern University”

April 29, 2021

Online, Kyiv

UDK 378.07:005

Y67

Management of Modern University : III International Scientific and Practical Conference Proceedings (Kyiv, April 29, 2021). Kyiv, 2021. 79 p.

The Conference Proceedings are the collection of papers published in the context of the III International Scientific and Practical Conference “Management of Modern University”. The Conference Proceedings contain the contributions made by the researchers from the USA, Hungary and Ukraine. The subject area includes the issues of attracting applicants, operational management and innovation technologies in training process, as well as case studies of using digital tools in the system of modern university.

The authors are responsible for the accuracy of all content of the submission.

Editorial board:

Olesia Silchuk, Assoc. Prof. Poltava State Agrarian University, Poltava, Ukraine

Tamara Sharavara, Prof. Poltava State Agrarian University, Poltava, Ukraine

Nataliia Syzonenko, Assoc. Prof. Poltava State Agrarian University, Poltava, Ukraine

Olga Fediy, Prof. Poltava National Pedagogical University named after V. H. Korolenko, Poltava, Ukraine

Alexander Gorelik, Associate Prof. of Mass Communication, Benedict College, Columbia, the USA

CONTENT

SECTION 1. ATTRACTING UNIVERSITY APPLICANTS: EXAMPLES AND PRACTICES.....	5
<i>Голобородько Марина. Стейкхолдерський підхід у моделюванні сталого розвитку фахових коледжів.....</i>	<i>5</i>
<i>Ковтун Тетяна. Інноваційний підхід до освітніх програм з реклами та зв'язків з громадськістю.....</i>	<i>10</i>
 SECTION 2. OPERATIONAL MANAGEMENT IN A DIGITAL ENVIRONMENT.....	 15
<i>Korotkova Kseniia. MS Power BI as a tool for improving the quality of strategic analysis of the organization (on the example of the HR department).....</i>	<i>15</i>
 SECTION 3. INNOVATION TECHNOLOGIES IN TRAINING PROCESS OF MODERN UNIVERSITY.....	 19
<i>Chemeresiuk Inna, Boshernitsan Valeriya. Pandemic and higher education: ways out of the situation.....</i>	<i>19</i>
<i>Gorelik Alexander. The four-step model: refining the change management approach at institutions of higher education.....</i>	<i>26</i>
<i>Гуменюк Тетяна. Креативна модель культурно-мистецької освіти.....</i>	<i>35</i>
<i>Комелькова Олена. Використання моделей змішаного навчання в освітньому процесі.....</i>	<i>41</i>
<i>Нечаєва Ірина, Борисенко Олена, Онуфрієнко Наталія. Огляд світових тенденцій розвитку ринку освіти для дорослих.....</i>	<i>47</i>
<i>Осовська Інеса. Освіта в Угорщині: стратегія угорських університетів для залучення іноземних студентів.....</i>	<i>54</i>

<i>Шуляр Аліна, Шуляр Альона, Омелькович Світлана, Ткачук Володимир, Андрійчук Валерій. Значення інноваційних технологій навчання у вищій школі.....</i>	<i>59</i>
<i>Удод Олександр, Вороніна Ганна. Можливості викладання стоматологічних дисциплін в умовах дистанційного навчання.....</i>	<i>65</i>
<i>Khmil Tetiana, Pinchuk Viktoria, Marchenko Alla. The use of the innovative technologies in learning the clinical disciplines.....</i>	<i>69</i>
<i>Silchuk Olesia, Tiurina Karyna. The value of international experiences for philology students of Poltava State Agrarian Academy.....</i>	<i>74</i>

SECTION 1. ATTRACTING UNIVERSITY APPLICANTS: EXAMPLES AND PRACTICES

СТЕЙКХОЛДЕРСЬКИЙ ПІДХІД У МОДЕЛЮВАННІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ФАХОВИХ КОЛЕДЖІВ

*Голобородько Марина,
викладачка вищої категорії, в.о. директора
Вугледарський фаховий коледж
Донецького державного університету управління
м. Вугледар, Україна
mgv198107@gmail.com*

Анотація: У статті обґрунтовано сутність використання стейкхолдерського підходу в процесі моделювання сталого розвитку фахових коледжів. Доведено, що актуальність використання стейкхолдерського підходу зумовлена необхідністю інноваційних підходів до розроблення ефективних стратегій розвитку сучасних фахових коледжів. Дослідження стейкхолдерської моделі в управлінні розвитком закладів фахової передвищої освіти дозволяють підвищити якість управлінської діяльності на різних рівнях управління та підвищити конкурентоспроможність фахових коледжів в освітньому середовищі.

Ключові слова: стейкхолдери, стейкхолдерський підхід, сталий розвиток, моделювання сталого розвитку, фаховий коледж, управління розвитком.

Актуальність: В умовах сучасного розвитку суспільства надзвичайно важливим постає питання розвитку закладів фахової передвищої освіти. Актуальність проблеми зумовлена загостренням конкурентної боротьби на освітньому ринку між закладами освіти всередині країни та за її межами. Саме тому керівництво коледжів особливої уваги приділяє сталому (стратегічному) розвитку навчального закладу. Сталий розвиток фахового коледжу є складним багатоаспектним явищем, на яке впливає велика кількість різних факторів: економічних, політичних, інформаційних, соціальних, технічних, культурних,

історичних, демографічних. Відсутність у закладах фахової передвищої освіти чіткої стратегії або невірно обрана стратегія призводить до зниження ефективності діяльності останніх. У зв'язку з цим виникає необхідність моделювання сталого розвитку коледжів, яке дозволяє підвищити конкурентоспроможність українських закладів фахової передвищої освіти.

Мета: Мета статті полягає в обґрунтуванні використання стейкхолдерського підходу в моделюванні сталого розвитку фахових коледжів.

Текст: Значення моделювання сталого розвитку пояснюється прискоренням змін на освітньому ринку, а саме змінами потреб суспільства щодо якості освітніх послуг, освітніх технологій, темпів навчання та здійснення передових наукових досліджень. Моделювання сталого розвитку коледжів спрямоване допомогти керівникам навчальних закладів посилити позиції коледжу на освітньому ринку, задовольняти освітні потреби споживачів та досягати намічених цілей щодо розвитку різних видів фахової діяльності. Здійснення моделювання сталого розвитку коледжу означає вибір керівництвом певної стратегії розвитку або набору стратегій, які забезпечують переведення фахового коледжу на новий якісний рівень.

Нова парадигма управління закладами фахової передвищої освіти зумовлює пошуки нових механізмів розроблення траєкторії розвитку сучасного фахового коледжу в умовах нестабільності та невизначеності. Зростаюча значимість взаємодії керівної системи навчальних закладів та стейкхолдерів доводить необхідність застосування, так званого «стейкхолдерського підходу». У зарубіжній практиці управління вищими навчальними закладами достатньо поширеним є використання стейкхолдерського підходу з метою підвищення якості розроблення стратегії розвитку, тоді як у вітчизняній практиці управління навчальними закладами не надається достатньої уваги зазначеному підходу, не на рівні вищої освіти, не на рівні фахової передвищої освіти. У зв'язку з цим актуалізується дослідження сутності стейкхолдерського підходу та висвітлення значення його використання. Питання впливу та зв'язків зі стейкхолдерами щодо стратегічного розвитку організації обговорюються в

роботах Б. Агле (B. Agle), С. Берман (S. Berman), Дж. Ботрайт (J. Boatright), Р. Ватсон (R. Watson), Д. Вепер (D. Wheller), А. Вікс (A. Wicks), Т. Джонес (T. Jones), Т. Доналсон (T. Donalson), Т. Дунфі (T. Dunfee), В. Еван (W. Evan), М. Кларсон (M. Klarcson), С. Котха (S. Kotha), Р. Мітчел (R. Mitchel), С. Огден (S. Ogden), А. Сведсен (A. Svedsen), М. Силанпа (M. Sillanpaa), Дж. Сонелфілд (J. Sonnenfeld), Е. Фриман (E. Freeman), Р. Філіпс (R. Philips) та ін.

Відомим підходом до розроблення стратегії розвитку підприємств є стейкхолдерський, сутність якого полягає у врахуванні інтересів усіх зацікавлених сторін при розробленні стратегічного розвитку організації. Проте в умовах бурхливого розвитку суспільства, нестабільного ринкового середовища в галузі фахової передвищої освіти та загострення конкуренції між коледжами різних країн набуває особливого значення стейкхолдерська модель управління розвитком сучасного навчального закладу. Згідно з думкою зарубіжних учених, прихильників стейкхолдерської теорії, стейкхолдери широко інтегровані в управлінські процеси навчальних закладів зарубіжжя. Так, В. Щелкунов надає таке визначення: «Стейкхолдери – це особи, котрі перебувають як зовні, так і всередині, і їхні інтереси потрапляють під вплив або можуть вплинути на процес стратегічного планування» [1, с. 252]. Першим започаткував залучення стейкхолдерів до стратегічного управління фірмою Г. Мінцберг, який вважає, що головне завдання в цьому процесі полягає – інтегрувати відносини та інтереси акціонерів, співробітників, клієнтів, постачальників, громад та інших груп на шляху, що забезпечує довгостроковий успіх фірми [6]. Стейкхолдерський підхід підкреслює важливість інвестування в стосунки з тими, хто зацікавлений у розвитку коледжу. Такий підхід дозволяє формувати стратегічні цілі коледжу в узгодженні із зовнішнім середовищем, підвищує соціальну відповідальність за їх досягнення; формує єдність у реалізації стратегії розвитку керівників, виконавців та зацікавлених сторін коледжу. Формування спільного бачення майбутнього фахового коледжу дозволяє швидше досягнути його.

Залучення зацікавлених сторін є пріоритетним в умовах нестабільного зовнішнього середовища. Такий підхід покликаний забезпечити розуміння необхідності виконання певної діяльності для досягнення сталого розвитку та своєчасного виявлення стратегічних проблем. Проте за умови використання впливу стейкхолдерів на сталий розвиток коледжу, керівництво навчального закладу з'ясовує ступінь впливу зовнішнього середовища на розвиток коледжу та ступінь впливу коледжу на зовнішнє середовище. Коледжам необхідна підтримка тих, хто може вплинути на них, та проектування впливу на них, що є основним принципом виживання в складних умовах конкуренції. Адже співпраця та партнерські відносини з зацікавленими сторонами дозволяють максимізувати шляхи сталого розвитку коледжу та збалансувати його відносини із зовнішнім середовищем.

Висновки: На сьогоднішній день існує багато прикладів використання стейкхолдерського підходу під час розроблення стратегії розвитку провідних зарубіжних університетів. Фахові коледжі, як відносно нова ланка фахової передвищої освіти, тільки починають формування своїх стратегій сталого розвитку в нових умовах, тож є необхідність продовжити дослідження з цього питання та адаптувати та застосовувати вже існуючий позитивний досвід.

Підсумовуючи вищезазначене, зауважимо, що використання стейкхолдерського підходу в моделюванні сталого розвитку фахового коледжу дозволяє підвищити ефективність розроблення стратегії розвитку за рахунок тісної взаємодії адміністрації коледжу та всіх зацікавлених сторін.

Список використаних джерел:

1. Стратегічне управління: навч. посіб. / В. Щелкунов, В. Загорулько, С. Подреза [та ін.]. Київ : НАУ, 2012. 352 с.
2. Carnegie Mellon University [Electronic resource]. – URL : <http://www.cmu.edu/strategic-plan/>
3. Delft University of Technology [Electronic resource]. – URL : <https://www.tudelft.nl/en/about-tu-delft/strategy/>

4. Georgia tech University [Electronic resource]. – URL : <http://www.gatech.edu/sites/default/files/documents/georgia-techstrategic-plan.pdf>
5. Medical College of Wisconsin [Electronic resource]. – URL : <http://www.mcw.edu/MCW/About-MCW/MCW-StrategicDirection.htm>
6. Mintzberg H. The rise and fall of strategic planning: reconceiving roles for planning, plans, and planners / H. Mintzberg. – New York : The Free Press, 2013. 464 p.

ІННОВАЦІЙНИЙ ПІДХІД ДО ОСВІТНІХ ПРОГРАМ З РЕКЛАМИ ТА ЗВ'ЯЗКІВ З ГРОМАДСЬКІСТЮ

Ковтун Тетяна
канд. філол. н., доцент
Інститут журналістики
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка
Київ, Україна
kovtat@ukr.net

Анотація: Тези присвячені обґрунтуванню нагальної потреби у концептуальних змінах підходу до освітньо-професійних програм з реклами та зв'язків з громадськістю, пропонується інноваційний підхід, що передбачає введення поняття інтегрованих комунікацій як базової категорії і наріжного каменя підготовки фахівців комунікаційної галузі.

Ключові слова: інтегровані комунікації, інноваційність, реклама, зв'язки з громадськістю, стейкхолдер.

Актуальність: Актуальність даного матеріалу визначається необхідністю оновлення концепції підготовки фахівців з реклами та зв'язків з громадськістю, очевидним її відставанням від реалій та потреб ринку соціальних комунікацій.

Мета: Обґрунтування поняття «інтегровані комунікації» як базового для розуміння та викладання всього спектру дисциплін, пов'язаних з теорією, організацією та перебігом ефективних комунікацій.

Текст: Для кожного викладача, науковця і практика не є секретом той факт, що навчальний процес за своїм наповненням, за змістом навчальних програм відстає від простору соціальних комунікацій, до роботи в якому ми готуємо фахівців. Напевно, це стосується усіх сфер діяльності, утім, без перебільшення можна стверджувати, що комунікації є чи не найбільш рухомою, динамічною сферою діяльності. Оновлення в галузі комунікаційних технологій мають закономірний і обґрунтований потребами суспільного розвитку перманентний, постійний характер.

У той же час, не секрет, що академічна наука залишається певною мірою консервативною. Як справедливо зазначав Роберт Хатчінс, «університет – це не реформаторій, ... університет – спільнота науковців»[1]. Звісно, академічний навчальний заклад не місце для сумнівних експериментів, і з цієї точки зору від часів автора висловлювання, тобто за останні майже 70-80 років, нічого не змінилося. Менше з тим, концепція сучасної освіти не є догматичною, тож ігнорувати здоровий прагматизм сучасного абітурієнта в умовах ринкових відносин було б самогубством для закладу вищої освіти. Побіжно зазначу, що саме такий, злободенний, підхід, вочевидь, породив розподіл магістратур на практичну і наукову.

Але у даній статті хотілося б звернути увагу на концептуальне питання підготовки сучасних фахівців у галузі реклами та зв'язків з громадськістю – традиційний розподіл на відповідні спеціалізації, що вимагає, на нашу думку, не просто уточнення або корекції, але саме інноваційного підходу. Як слушно зауважив О.А. Дубасенюк, «Інновації в освіті пов'язані із загальними процесами у суспільстві, глобальними проблемами, інтеграцією знань і форм соціального буття» [2, с. 2]. Інноваційність в освіті полягає не просто у використанні цифрових технологій, але повинна бути концептуальним підґрунтям змін, сприяти розширенню, на думку згаданого вище автора, інноваційного поля освітнього середовища у навчальному закладі загалом.

Нині у вишах України протягом чотирьох років бакалаврату триває підготовка фахівців з реклами та зв'язків з громадськістю. Освітньо-професійними програмами передбачені, відповідно, базові курси з історії та теорії реклами і зв'язків з громадськістю, а також низка навчальних дисциплін практичного спрямування, як організація рекламних та піар кампаній, організація роботи рекламних та піар агентств тощо. Наскільки такий підхід віддзеркалює реалії ринку? Чи не вимагає об'єктивна реальність фахівця, який здатен свідомо, гнучко, творчо обирати інструменти відповідно до поставленої мети кампанії, а не згідно з його, інструмента, маркуванням у академічних підручниках з реклами та зв'язків з громадськістю?

Вихідна теза наших міркувань породжена об'єктивною реальністю соціальних комунікацій, де вже давно спостерігається комплексний підхід до комунікацій як інтеграція різноманітних чинників, інструментів, технологій. Так, ще 1993 року було опубліковане перше видання книги Поля Сміта з маркетингових комунікацій, у підназві якого зазначено «an integrated approach», що перекладалося на той час, та й значно пізніше як «комплексний підхід», що було виправдано відсутністю терміна-аналога в російській мові (мова перекладу), але не передавало багатовекторність і глибину процесу інтеграції. Під інтегрованим підходом автор розумів взаємодію усіх форм комплексу комунікацій, при цьому кожна форма має бути інтегрована з іншими і підкріплена ними для досягнення максимальної економічної ефективності. Неінтегровані комунікації, на думку П. Сміта, посилають розрізнені сигнали, що негативно позначається на їхньому сприйнятті [3]. Натомість викладаючи студентам теорію реклами або теорію зв'язків з громадськістю, організацію рекламної кампанії або організацію піар кампанії як альтернативні дисципліни, ми закладаємо у свідомості студента не комплексне, об'єктивне розуміння комунікаційних процесів, а штучний професійний світогляд.

Більше того, сьогодні практики комунікаційної сфери визнають, що займаються переважно не власне рекламою, PR або івентами, але комунікаціями, а відповідні агентства, незалежно від їхньої «традиційної» назви, пропонують інтегровані кампанії, а також широкий спектр послуг, як дослідження, копірайтинг, консалтинг, побудова репутації, організація спеціальних подій тощо. Тож цілком логічно ставити питання про підготовку фахівців з інтегрованих комунікацій, з можливим уточненням щодо сфер діяльності, а не з окремих комунікаційних технологій.

Головним об'єктом комунікаційного впливу сьогодні є стейкхолдер – особа або група осіб, які зацікавлені в роботі організації, мають можливість впливати на неї або від думки яких залежить успішність кампанії щодо просування продукту, підвищення попиту на нього або його популярності, формування позитивного іміджу і репутації [4].

Розрізняються внутрішні (акціонери, працівники (не керівництво) і зовнішні (клієнти, постачальники, партнери, уряд, громадськість) стейкхолдери, первинні (здійснюють прямий економічний вплив на компанію: власники, конкуренти, споживачі, робітники, постачальники) і вторинні стейкхолдери (уряд, громадськість, фінансові інститути, ЗМІ, профспілки, фінансові аналітики). Також запропоновано розподіл зацікавлених сторін за такими ознаками, як сфера впливу: соціальна сфера, громадська сфера, економічна сфера, індустріальна та наукова сфери, стейкхолдерів можна умовно розділити на основних та непрямо зацікавлених [5, с. 151].

Відповідно правильно організована кампанія передбачає адекватний інформаційний (інтелектуальний та емоційний) вплив на кожну з цих груп. У процесі такого впливу і відбувається раціональний відбір і взаємодія комунікаційних технологій з інтеграцією інструментів, а також меседжів та каналів їхньої передачі.

Такий підхід є об'єктивним і актуальним. Про це свідчить вже той факт, що осмислення і планування комунікаційного процесу нині відбувається на основі карти стейкхолдерів, розмаїття моделей якої можна знайти в публікаціях практиків переважно в мережі інтернет. Карта може включати багато змінних, як тип стейкхолдера, меседж для кожного з них (переважно спільний), канали передачі, очікувану ефективність тощо, але практично ніколи рекламну чи піар маркованість.

Висновки: Таким чином, використання інноваційного підходу у вигляді переорієнтації навчальних планів, відповідно до стандартів комунікаційної реальності, на інтегрований підхід до організації комунікацій дозволить підвищити рівень фахової підготовки, зробить її максимально наближеною до задоволення вимог сучасного ринку комунікаційних послуг.

Список використаних джерел:

1. Сопер Поль. Искусство речи. Книга о науке убеждать. URL: <https://studfile.net/preview/8271852/page:70/>

2. Дубасенюк О.А. Інновації в сучасній освіті // Інновації в освіті: інтеграція науки і практики: збірник науково-методичних праць / за заг. ред. О.А. Дубасенюк. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. С. 12 – 28.
3. Смит П.Р. Маркетинговые коммуникации: комплексный подход: Пер. со 2-го англ.изд. К. : Знання-Прес, 2003. 796 с.
4. Стейкхолдеры, выгоды и интересы. URL: [Vhttps://strategi.com.ua/ru/event/steykholder-ykh-v-hod-y-vashy-ynteres/](https://strategi.com.ua/ru/event/steykholder-ykh-v-hod-y-vashy-ynteres/)
5. Аммарі А.О. Класифікація стейкхолдерів на основі взаємних очікувань. Актуальні проблеми економіки. №8(134). 2012. С.150 – 155.

SECTION 2. OPERATIONAL MANAGEMENT IN A DIGITAL ENVIRONMENT

MS POWER BI AS A TOOL FOR IMPROVING THE QUALITY OF STRATEGIC ANALYSIS OF THE ORGANIZATION (ON THE EXAMPLE OF THE HR DEPARTMENT)

*Korotkova Kseniia,
Applicant of PhD degree
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman
Kiev, Ukraine
korotkovakse@gmail.com*

Annotation: The article discusses one of the tools for conducting strategic analysis of an enterprise MS Power BI, discusses its advantages over other BI systems. Using the example of the HR department, the article discusses the effectiveness of using Power BI when conducting strategic analysis.

Keywords: strategic analysis, MS Power BI, organization, operational strategy, organization strategy.

Relevance: In today's environment of constant change, for an organization to remain effective over a long period of time, it must make timely decisions. At the same time, it's very important to rely on relevant and consolidated data for prompt decision-making [1]. Very often, when making management decisions, all the necessary data is there, while there is no general perception of the whole picture. It takes a very long time to analyze and aggregate all data into a single system, as a result of which some opportunities may be lost, and the company's profitability may decrease. The use of modern analytical programs in this case will help automate information analysis processes and make it possible to make correct management decisions.

Aim: Using the example of the HR department to show the advantages of using the tool Power BI when conducting strategic analysis of the enterprise.

Text: Business intelligence systems (BI-systems) are software that allows you to collect, analyze, interpret and visualize large volumes of both internal and external information for making management decisions [2]. One of the most successful and

popular BI systems is Power BI. It's a professional tool for data analysis and visualization from Microsoft, which will help automate the collection and analysis of large data sets and see them in visual and live graphs and charts [3]. Power BI combines all information into a single whole and allows you to see the results of activities in a systematic manner and in a single holistic format. This tool pulls in all the information you need from different sources and displays it on a single screen on a dedicated dashboard. Power BI has several advantages over other BI systems:

- the ability to use the free version;
- integration with other products from Microsoft;
- it has more than 100 connections to data sources;
- it has an extensive set of built-in libraries for visualization [2].

In fig. 1 shows an example of a dashboard that was built for the HR department.

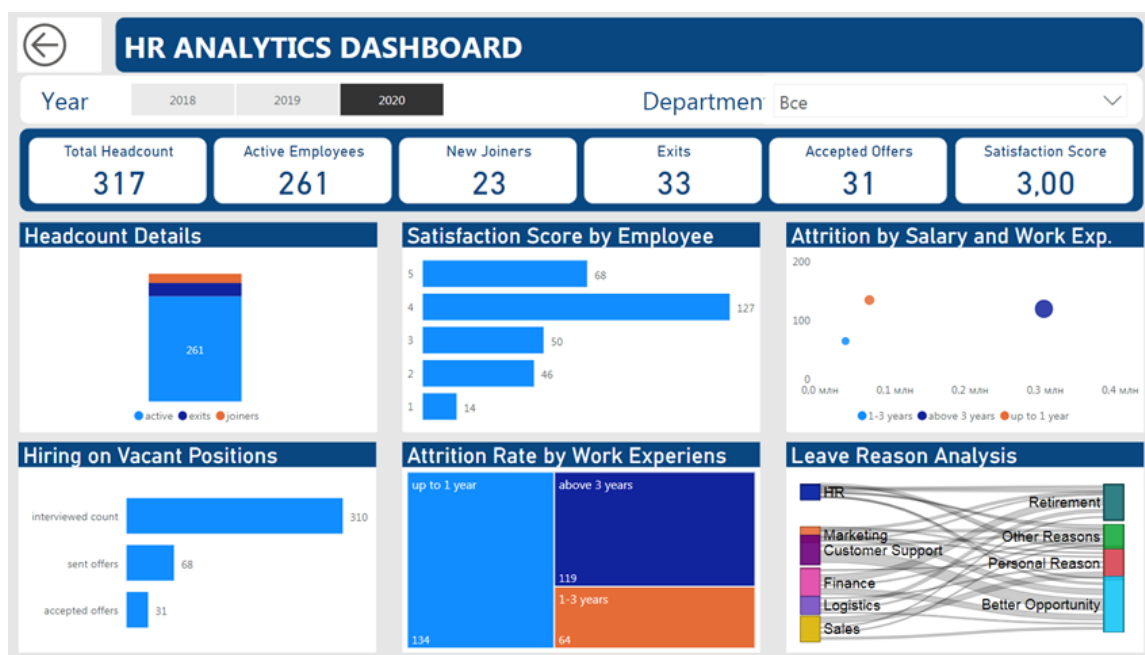

Fig. 1 An example of a dashboard for the HR department [4]

Using the example of the HR department, one can understand that the Power BI is first of all introduced in order to visually understand the state of affairs of the personnel, not only quantitatively, but also qualitatively, and as a result, make the right management decisions. This BI system is a necessary tool in the face of high-frequency changes, as it allows you to quickly see and react to the current situation.

So, for example, very often managers can see the results of one month or another only at the end of the next month. At the same time, a lot of time has already been lost for making the best decision. Power BI easily solves this problem and allows you to see the changes almost instantly, since the information is updated throughout the day.

In modern crisis conditions, it's very important to see how this or that indicator has changed, the degree of workload of the company's employees, how rent changes during the period of remote work, and how all this affects the profitability and profitability of the company as a whole. Having seen the big picture, you can easily make management decisions to effectively optimize the company's human resources. Analyzing the given example dashboard in fig. 1, you can see that information that previously could only be seen in numeric format is now presented visually. You can see the dependence of a particular indicator (for example, the relationship between the salary of work experience in the company or the main reason for the dismissal of an employee, depending on the division of the organization). In this case, hovering the cursor over any indicator, more detailed information about it appears.

You also need to remember about information security issues. Nowadays, the organization's internal information is an invaluable resource, so its protection is a very urgent issue for anyone. When you talk about creating analytics for HR with a Power BI, you can be confident in the security of your information. Each of the participants in the use of the Power BI has its own access rights, which are determined by the administrator.

Conclusions: During the transition of the economy to the digital environment, it's very important for modern organizations to quickly restructure their operational processes. Effective business transformation requires analyzing large amounts of data to identify strategic new directions. At the same time, this analysis takes a lot of time, which is usually not enough. For this purpose, BI-systems have been created that help to quickly, qualitatively analyze this or that information, as well as display it in a visual and structured format. One of the options for such systems is MS Power BI. It's a powerful tool for creating visual analytics. Any analytical information in

numbers can be reflected in visual and lively graphs and diagrams. With Power BI, you can make timely and necessary decisions to improve the efficiency of your own business. The introduction of such a tool will help the organization gain a new competitive advantage, not only manage the organization's flow activities, but also build long-term strategic plans.

References:

1. Panfilova E.E., Kafijatullina Ju.N. Konkurentnye strategii organizacii na osnove informacionnyh tehnologij segmenta Business Intelligence // Moskovskij jekonomicheskij zhurnal. 2019. №3. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/konkurentnye-strategii-organizatsii-na-osnove-informatsionnyh-tehnologiy-segmenta-business-intelligence>
2. Silakova L.V., Magerramov Parviz Afig Ogly, Semkina M.A. Razrabotka metodiki avtomatizacii kompleksnogo biznes-analiza dlja organizacij MSB na baze MS Power Bi // Jekonomika i jekologicheskij menedzhment. 2019. №3. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/razrabotka-metodiki-avtomatizatsii-kompleksnogo-biznes-analiza-dlya-organizatsiy-msb-na-baze-ms-power-bi>
3. Power BI. URL: <https://powerbi.microsoft.com/>
4. BIJB. The example of demostands. URL: <http://bi-jb.com/demostands.html>

SECTION 3. INNOVATION TECHNOLOGIES IN TRAINING PROCESS OF MODERN UNIVERSITY

PANDEMIC AND HIGHER EDUCATION: WAYS OUT OF THE SITUATION

Chemeresiuk Inna

MD, PhD., Associate Professor

Odessa National Medical University (Ukraine)

innchemm@gmail.com

Boshernitsan Valeriya

PhD in Electronic Engineering and Telecommunications

University of Algarve (Portugal)

vallerchic@gmail.com

Annotation: The article focuses on the problems of higher education that have affected the entire world community and suggests some ways out of this situation. The problems of online learning, the possibility of attracting international students, questions of interest and motivation of students and other aspects of modern higher education were raised in this work. This will make it possible to better understand the problem and assess the real prospects of higher education during a pandemic.

Keywords: higher education, pandemic, COVID-19, distance teaching, online learning, international students, global strategy.

Text: The pandemic dictates to us its own new rules by which we have to live and rebuild the usual rhythm and principles of work. The changes that society is undergoing in a pandemic are inevitable and global [1]. Nevertheless, it is necessary to find flexible options for responding to any stress factors in their broad understanding. The more variable and flexible the system is, the more likely it is to keep it intact. The COVID-19 pandemic has caused and continues to cause many social changes and transformations. Discussing them, first of all, they mean negative economic consequences, problems of the health care system and medicine [2] [3],

problems of a psychological nature, generated by a sharp restriction of social contacts. The issues of education are quite acute, primarily from the angle of its transition to a distance format and the problems arising in connection with this among students and teachers. However, the situation of transformation of higher education, under the influence of the pandemic, in our opinion, is much more complicated in terms of fundamental social consequences [4]. Nevertheless, the vast majority of countries around the world have preferred to temporarily halt the bulk of their economic and social activities, notably in the education and cultural sectors, so as not to overburden their health systems, giving priority to saving lives rather than maintaining a façade of normality [5]. It is important, however, apart from the debate that rages surrounding the priorities chosen by nations in the face of COVID-19, to identify the consequences that this period will have on the world's populations. This note presents some of the consequences that this crisis has had and will have, as well as a few of the challenges that it imposes on the education of young people around the world.

Higher education also has the ability to independently recover from emergencies, however, due to its less flexibility, programmed for long-term cycles of the scientific and educational process, dependence on external funding, this ability is limited and under certain critical conditions may not work. That is, the existing models of higher education may undergo very profound changes under the influence of the pandemic and will not be able to recover in their previous form. Obviously, in a pandemic world, public funds will be redistributed in favour of medicine and social protection. At the same time, for the formation of highly qualified personnel, it is necessary to provide funding for universities. A global problem was the drop in the income level of the population and the ability of students and their parents to pay for education, which led to an inevitable decrease in international academic mobility and a decrease in the number of foreign students [6] [7].

It is already clear to us that there will be no return to the “previous normality”; it will be replaced by some other, new, “normality” to which we will have to adapt. That is, it is necessary to prepare not for the restoration of the usual format of higher

education, but for its fundamentally new forms of design and organization. Changes in higher education, in turn, will affect other social institutions and overall sociocultural dynamics. The topics of discussion about higher education mainly concern several subjects: online learning; internationalization of education; scientific research and scientific and practical conferences; financing in a pandemic; strategy, quality of education in general and interaction with the state. This list shows which problems of higher education have become more relevant since the beginning of the global pandemic [8].

Lots of articles on the reorganization of higher education in a pandemic are devoted to global strategic issues. These are discussions about the future of higher education, the essence and permanence of educational institutions, transformation processes and their impact on the general approaches of universities. Despite the challenges and difficulties, there is an opportunity for positive transformations and shifts in the field of higher medical education. Since the pandemic was unexpected for all of us, higher schools required the rapid development of strategies and tactical decisions to help foreign students who found themselves in the country during the pandemic. Another strategic issue was how to attract new applicants in the face of uncertainty, how to reorient to the domestic market with a decrease in the number of foreign students. In higher education in both Ukraine [9] [10] and Portugal [11], the following trends are strengthening: growing understanding of the importance of planning the vision of universities; developing a blended form of learning [12], which will include the best practices of offline and online learning [13]; cooperation between universities on global problems will increase; Heads of universities have to delegate and trust the staff more in the development and implementation of the necessary decisions, because in times of crisis, flexibility and adaptability, the ability to quickly make key decisions, are most valued.

Obviously, the coronavirus affected the plans of half of the students who wanted to study abroad. Therefore, universities are looking for new ways to attract international students. Virtual exchanges are becoming more and more popular, which allow applicants for higher education from different countries [14] [15], without leaving

their homes, to gain experience of studying in foreign institutions. There is also the problem of the quality of education. Another pressing issue is how to organize laboratory and practical exercises during a pandemic. According to a survey by the International Association of Universities [16][17], almost all universities have introduced distance or mixed learning. But many were not ready for full-fledged work in a pandemic. The impact of distance learning on the mental health of students and teachers is of concern.

The biggest challenges for educators are to maintain student engagement, prepare less experienced teachers to use digital learning channels, and ensure high academic standards. Despite certain difficulties, the forced transition to distance learning offers more flexible learning opportunities, namely: it allows you to combine synchronous learning with asynchronous learning. One way to solve this problem is to be able to upload your own instructional video course and quizzes so that students can learn at their own pace and on their own schedule. To actively engage in learning, teachers can encourage students to include not only audio, but also video during class. Professors could also credit part of the final grade for active participation in online classes to motivate students to be proactive. Universities are forced to monitor changes in the quarantine legislation and introduce appropriate solutions. It can be assumed that the crisis caused by COVID-19 both exacerbated existing problems and created a number of new challenges for higher education.

Higher education is expected to be dominated by distance (online) teaching and learning. In addition, the Executive school expects, unfortunately, showed a significant decrease in live and direct communication within the university e is certainly actualize the demand for new massive online courses such as Coursera, Udacity, Khan Academy, FutureLearn, edX, Canvas Network and other. It is possible that the process of global internationalization of higher education will stall, and foreign students will begin to give preference to distance enrolment and learning. Already, both the general trends of higher education and its place among the basic social institutions, its relationship with the general social, political, and economic environment are changing. Visible transformations are taking place in the

inner life of universities, in management, relations between the administration and employees, and the stratification of the teaching staff by age, scientific effectiveness and digital competence is increasing.

Conclusions: It is obvious that a return to the old positions is impossible. Therefore, it is important now to reorient the strategic vision of adapting higher education to the conditions of the new reality. Higher education in modern society is no less important social structure than the economy. Economic crises and recessions, despite their depth and destructiveness, are replaced by ups and downs, the emergence of more effective economic models. The system of higher education plays an important role in this, which provides training of the necessary specialists, scientific and technological developments, and innovations, helps the economy to overcome the crisis and adapt to new realities.

References:

1. ACAPS, “Global Analysis: COVID-19: Impact on education,” no. November, 2020.
2. D. B. Wayne, M. Green, and E. G. Neilson, “Medical education in the time of COVID-19,” *Sci. Adv.*, vol. 6, no. 31, p. eabc7110, Jul. 2020, doi: 10.1126/sciadv.abc7110.
3. L. Espino-Díaz, G. Fernandez-Caminero, C.-M. Hernandez-Lloret, H. Gonzalez-Gonzalez, and J.-L. Alvarez-Castillo, “Analyzing the Impact of COVID-19 on Education Professionals. Toward a Paradigm Shift: ICT and Neuroeducation as a Binomial of Action,” *Sustainability*, vol. 12, no. 14, p. 5646, Jul. 2020, doi: 10.3390/su12145646.
4. De Giusti, “Policy Brief: Education during COVID-19 and beyond,” *Rev. Iberoam. Tecnol. en Educ. y Educ. en Tecnol.*, no. 26, p. e12, Oct. 2020, doi: 10.24215/18509959.26.e12.
5. Groupe URD, “Covid-19 : Youth and Education: IMPACTS AND OPTIONS,” *Brief. Note N°12*, no. August, pp. 1–12, 2020.

6. S. M. Mendoza-Lizcano, W. Palacios Alvarado, and B. Medina Delgado, “Influence of COVID-19 confinement on physics learning in engineering and science students,” *J. Phys. Conf. Ser.*, vol. 1671, no. 1, p. 012018, Oct. 2020, doi: 10.1088/1742-6596/1671/1/012018.
7. J. Iorio, A. V. Silva, and M. L. Fonseca, “O impacto da Covid-19 nos e nas estudantes internacionais no ensino superior em Portugal: uma análise preliminar,” *Finisterra*, vol. 115, no. 55, 2020, doi: 10.18055/Finis20285.
8. G. Di Pietro, F. Biagi, P. Costa, Z. Karpiński, and J. Mazza, *The Likely Impact of COVID-19 on Education: Reflections based on the Existing Literature and Recent International Datasets*, vol. EUR 30275, no. JRC121071. 2020.
9. N. Stukalo and A. Simakhova, “COVID-19 Impact on Ukrainian Higher Education,” *Univers. J. Educ. Res.*, vol. 8, no. 8, pp. 3673–3678, Aug. 2020, doi: 10.13189/ujer.2020.080846.
10. D. Covid-, U. Ministry, O. H. Statistics, and I. C. Medicine, “THE COVID-19 CRISIS IN UKRAINE COVID-19 update Figure 4 . Unemployment rates : Ukraine and selected OECD countries Unemployment rate : selected countries,” no. December, pp. 1–14, 2020.
11. M. Assunção Flores and M. Gago, “Teacher education in times of COVID-19 pandemic in Portugal: national, institutional and pedagogical responses,” *J. Educ. Teach.*, vol. 46, no. 4, pp. 507–516, Aug. 2020, doi: 10.1080/02607476.2020.1799709.
12. European University Association, “European higher education in the Covid-19 crisis,” *Int. Assoc. Univ.*, no. September, 2020.
13. M. Kuhfeld and B. Tarasawa, “The COVID-19 slide: What summer learning loss can tell us about the potential impact of school closures on student academic achievement,” *NWEA Res.*, no. April, pp. 1–7, 2020.
14. eLearning Africa, “The effect of Covid-19 on education in Africa and its implications for the use of technology,” *EdTech*, 2020, doi: 10.5281/zenodo.4018774.

15. Realyvásquez-Vargas, A. A. Maldonado-Macías, K. C. Arredondo-Soto, Y. Baez-Lopez, T. Carrillo-Gutiérrez, and G. Hernández-Escobedo, “The Impact of Environmental Factors on Academic Performance of University Students Taking Online Classes during the COVID-19 Pandemic in Mexico,” *Sustainability*, vol. 12, no. 21, p. 9194, Nov. 2020, doi: 10.3390/su12219194.
16. Aristovnik and L. Umek, “Invitation to take the survey on " Impacts of the COVID-19 Pandemic on Life of Higher Education Students ",” no. June, p. 279243, 2020.
17. Unglesbee, D. Howland, and K. Vembar, “The Impact of the coronavirus on Retail,” *RetailDive*, no. June, pp. 1–8, 2020.

THE FOUR-STEP MODEL: REFINING THE CHANGE MANAGEMENT APPROACH AT INSTITUTIONS OF HIGHER EDUCATION

Gorelik Alexander,
Ph.D., Associate Professor of Mass Communication,
Benedict College
Principal Consultant, *gorelikonsult.*
Columbia, SC, U.S.A.
alexander.gorelik@benedict.edu

Annotation: Innovative professors, department heads, deans, rectors and presidents of universities to undertake *systemic change* in their institutions and academic units and, necessarily, to become *transformational leaders* themselves. The author further refines the integrative approach to change management, proposed elsewhere, by proposing a formal four-step model of change management at an institution of higher learning.

Keywords: education management, change management, six Sigma, agile, design thinking, organizational storytelling

Relevance: The article refines the integrative approach to change management in educational institutions of higher learning, proposed elsewhere by the author, by proposing a formal model of change management. It contributes to the body of knowledge in education management by proposing a toolbox of six sigma, agile, and design thinking best practices used throughout a CM project lifecycle.

Aims: The author proposes a formal four-step model of organizational change at educational institutions based on the rapid adoption of transformational leadership philosophy, a set of change management best practices as they exist in other, more market-sensitive industries as well as other management and communication and management tools.

Text: As the COVID-19 pandemic continues to impact socio-political dynamics, economic activity and mental health throughout the world (see [1], [2], and [3]), it is becoming increasingly clear that its effects in all of these areas will be long-term and

multi-generational. In the education industry in general, and in higher education specifically, the disruption will be felt by both the beneficiaries of education and by the institutions that provide it [4].

This situation is exacerbated by several destructive trends in education that preceded COVID-19. The first failing trend had to do with *what* students were learning. Historically, higher education has been rightfully seen as the shorter, most efficient path from “haves nots” to “haves”, a social lift for individuals and an economic fuel for nations. For too long it continued to emphasize repetition, memorization and standardization - the building blocks of the IQ construct and the virtues that are being easily and efficiently supplanted by artificial and augmented intelligence (AI). The system of higher learning was failing to offer the students the much-needed new socialization skills, new emotional intelligence, new communication abilities and new problem-solving mechanisms (see [5], [6]).

The second, related failing trend had to do with *how* the learning process was structured: the system has also been showing its age in terms of its core function of knowledge transfer. While most professors, programs, departments and schools conceptualized knowledge as mostly “content”, the contemporary workplace and social reality prompt college grads to look at knowledge as mostly “experience” [7]. While research calling to a change in how learning was structured [6] and managed [8] certainly existed, the urgency was not systemically acknowledged.

Both trends aided the emergence of a host of competing educational structures that offered industry certifications, instead of college diplomas, alternative (in-house corporate or third-party) professional development paths, instead of university educational programs and “praxis” professional recognition. These structures succeeded in diverting a significant number of the potential applicants away from the institutions of higher learning. The urgent need to transform for new skillsets, new experiential knowledge and new market supremacy that colleges and universities are faced with, became simply impossible to ignore after the COVID-19 pandemic as financial and market problems accumulated.

The demographic and market pressures force innovative professors, department heads, deans, rectors and presidents of universities to undertake *systemic change* in their institutions and academic units and, necessarily, to become *transformational leaders* themselves. Carrying such a transformation out presents an enormous challenge – institutionally, as well as personally for each educational leader, manager and person of responsibility.

This challenge would be big enough if it only consisted of the complexity of having to conceptualize, plan, execute, lead and measure the success of institutional change. However, it is further exacerbated by the traditional inflexibility of the individual organizations and the overall industry of higher learning [9]. If resistance to change is an important consideration for a transformational leader in any industry, in education such a resistance is exacerbated by the lack of experience of change – among the leaders as well as among the employees.

Forty-eight years ago, in the first edited volume on change management in education, Michael Brick asked: "What then can be said of the institutional leader who is ignorant of the dynamics of change? What can be said of the leader who allows the institution to flounder, who denies the public the services it expects from its institutions, because he does not know how to effect change in the institution?" [10, p.4]. How, then, should the leaders in organizations of higher learning respond to the current challenges? In this author's opinion, the answer is twofold: they must adopt (1) a *transformational leadership* philosophy, (2) the toolbox of *change management*, and (3) a strategy of *organizational storytelling*.

Given the format of this paper, it is impossible to discuss individual aspects of change management and organizational storytelling at any level of granularity. Instead, the author, would like to refer the reader to a more detailed discussion of change management found in [11] as well as to appeal to our own experience of helping our clients institute change management initiatives and develop organizational storytelling process in their educational programs, that we have accumulated at gorelikonsult, were the author serves in the role of Principal Consultant. Today, change management is a staple in the modern management toolbox. A cursory

research reveals that a most superficial professional certification course in CM costs upwards of \$3000 and hundreds of consulting companies and thousands of book authors offer their services to organizations in need of a formal organizational change management initiative. Change management has become mainstream [12].

Formal change management initiatives in Academia must address the mounting evidence of its failure as a system of knowledge transfer, as a guarantor of economic growth as well as a means of establishing cultural continuity. On an individual level it must help educators regain their relevance in the modern world of mass self-communication [13], multiple learning modalities [8], and the changing meaning of white-collar work [14]. On the organizational level, it must redefine both the structure and the processes that support the instructional quality and re-establish the market relevance of colleges and universities. Formal change management initiatives at organizations of higher learning should be designed to effect rapid core change concerning (1.) the human resources development and hiring practices, (2.) pedagogy and learning systems, and (3.) student relationship management (e.g., see [9]). These developments, if undertaken in earnest, will involve (among other requirements) leadership coaching, organizational culture modification, faculty and administrators training, investments in learning systems and student relationship management systems, as well as a significant internal information flow redesign. They will take time, patience, and an unwavering commitment by the C-level leadership.

For a good discussion of transformational leadership, especially as it pertains to education, the author recommends consulting [15], [16], and [17]. We follow an established definition of transformational leadership as a change-focused perspective of leadership that reflects an organization leader's commitment to both achieving the goals of an organization and simultaneously meeting the needs of the individuals who make up that organization [18]. Thus, such an approach leads to continuous improvement of the leader, the organization and the empowerment of the employees by inspiring those individuals to excel and to become their best. Transformative leadership is based on the principles of open communication, empowerment, growth, equity, balancing critique and promise, and moral courage. [18]. As a leadership

approach, it is ideally suited to formal organizational change initiatives as it relies on planning, open continuous two-way communication, celebrating milestones, balances promise and critique, is value-driven as well as goal-driven and sees management as coaching, inspiring, facilitating and leading and not primarily as planning directing and controlling.

The concept of organizational storytelling is indispensable for a transformational leader in the process of solidifying the results of organizational change initiative. It is based on the premise that a modern business, including higher learning institutions, is porous, transparent organizations. “In such organizations, communication within as well as the dialogue between the organization and its environment (customers, competitors, stakeholders, etc.) occurs in a mostly unrestricted, unplanned, and continuous fashion. In this situation, each member of the organization, from a C-level executive to an intern, becomes a "customer-facing representative," and every communication, whether an internal memo or an after-hours rant on social media, becomes a communication "on behalf of" the organization.” [11, p.25]

“The optimal organizational strategy, then, is to implement management, training, and coaching to ensure that the communication and behavior of all employees – at work or out of office – communicates a consistent story about the organization and that this story is consistent with the mission, vision, and values of that organization. This strategy essentially enables an organization to effectively detect, anticipate, and risk-mitigate changes in their business environment (a critical factor for contemporary institutions of higher education) by consistently weaving their story through communication and interactions of their members.” [11, p. 25]

Here, the author proposes an overview of the model that integrates transformational leadership change management and organizational storytelling into one comprehensive approach.

This author proposes that the higher education institutions address these challenges by the rapid adoption of a set of change management best practices as they exist in other, more market-sensitive industries. There is some evidence of success: current literature documents how universities, colleges and isolated departments adapt best

practices of change management to their institutional (e.g. [9] and [19]). Such projects also necessarily results in the ad-hoc development of best practices leadership skills change and coaching (e.g. [20]). These documented experiences and best practices, however, have so far been fragmentary and are difficult to implement at scale. *The following four-step model of implementing organizational change at an institution of higher learning is proposed to remedy this situation:*

1. Value-Driven: Transformational Leadership Approach

The institution's leaders adopt, through formal training and after deep self-reflection, a transformational leadership philosophy that is value-driven and based on open communication, empowerment, growth, equity, balancing critique and promise, and moral courage. We emphasize the need for formal training as this process involves significant personal management style transformation.

2. 100% Committed: Organization-Wide Integrative Strategy

The institution's leaders commit to a high-level, integrative strategy to managing institutional change that encompasses organizational mission, vision, administrative structure and processes, communication, infrastructure, job descriptions and hiring criteria, professional development and evaluation as well as individual mental models.

3. Top-Down and Bottom-Up: Change Management Tactics

Such a strategy would include a toolbox of approaches addressing both "top-down" and "bottom-up" processes of institutional change [6]. Among the "top-down" processes, addressing the transformation of leadership, policy, vision, incentives, pressure, coordination, funding, and infrastructure provision is a top priority.

Among the "bottom-up," the critical processes of institutional change are the acceptance of the value of the innovation by the employees involved or affected, the willingness to move through initial difficulties as well as the unavoidable "implementation dip," adequate personal skills, and psychological and mental well-being [21].

4. Borrowed Toolbox: Design Thinking, Six Sigma, Agile, Organizational Storytelling

While change management provides the overall framework for leadership and communication, college and university leadership should borrow the tools from several other established management methodologies (see Table 1, below). Design Thinking methods benefit the university's ability to refocus its mission, vision, and services to change with the business environment. (Lean) Six Sigma provides the language for Critical-To-Quality indicators – the priority areas of organizational attention. Agile philosophy effectively guides change leaders and change agents on campus during the inevitable unexpected situations. To ensure continuity and relevance of the adopted mental models, behaviors, and management practices, the author recommends implementing an organizational storytelling process – an integrative model of continuous internal and external two-way organizational communication the author co-authored at gorelikonsult.

Table 1

Institutional Change Phase	Organizational / Management Approach
<i>Discovery phase:</i> Project scoping, mission and vision alignment, C-level commitment.	<ul style="list-style-type: none"> • Change Management; • Design Thinking
<i>Project planning and kick-off phase:</i> Critical-To-Quality indicators (CTQ), project charter, schedule, planning, initial communication.	<ul style="list-style-type: none"> • (Lean) Six Sigma; • Change Management
<i>Project implementation and control phase:</i> Rapid iteration of administrative, infrastructure, and skillset innovation (bias for "imperfect action"), measurement of CTQs, feedback, on-going communication.	<ul style="list-style-type: none"> • Agile; • (Lean) Six Sigma; • Change Management
<i>Project ownership transfer:</i> training, behavior reinforcement.	<ul style="list-style-type: none"> • (Lean) Six Sigma; • Change Management
<i>Continuity assurance.</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Change Management; • Organizational Storytelling.

Conclusions: The benefit of adopting organizational storytelling as a strategy is an effective organizational storytelling process that positively impacts internal

communication, stakeholder relationships, brand narrative, business environment awareness, risk mitigation, and costs.

References:

1. McKibbin, W. and R. Fernando, The economic impact of COVID-19. *Economics in the Time of COVID-19*, 2020. 45.
2. Ozili, P.K. and T. Arun, Spillover of COVID-19: impact on the Global Economy. Available at SSRN 3562570, 2020.
3. Singh, J. and J. Singh, COVID-19 and its impact on society. *Electronic Research Journal of Social Sciences and Humanities*, 2020. 2.
4. Sahu, P., Closure of universities due to coronavirus disease 2019 (COVID-19): impact on education and mental health of students and academic staff. *Cureus*, 2020. 12(4).
5. Heck, R.H., *Studying educational and social policy : theoretical concepts and research methods*. 2004, Mahwah, N.J. ; London: Lawrence Erlbaum Associates. xxv, 381 p.
6. Richter, J., B. Tynan, and M.J. Lee, Tales of adventure and change: academic staff members' future visions of higher education and their professional development needs. *On the Horizon*, 2009.
7. Rabe-Hemp, C., S. Woollen, and G.S. Humiston, A Comparative Analysis of Student Engagement, Learning and Satisfaction in Lecture Hall and Online Learning Settings *Quarterly Review of Distance Education*, 2009. 10(2): p. 207-252.
8. Spector, J.M., et al., *Competencies in teaching, learning and educational leadership in the digital age*. Switzerland: Springer International Publishing, 2016. 54.
9. Gayef, A., *The Management of Change in Education*. *Educational Alternatives*, 2014. 12: p. 923-930.
10. Brick, M. and A.A. Bushko, *The Management of Change*. 1973.
11. Gorelik, A. *Borrowing The Tools: Toward An Integrative Approach To Managing Change At Institutions Of Higher Education*. in *Ii International Scientific*

- And Practical Conference «Management Of Modern University». 2020. Online, Mongolia: BIJB.
12. Cheng, J.S. and S. Petrovic-Lazarevic, *The flair of resistance to change: An employee-centred perspective*. 2005: Department of Management, Monash University.
 13. Castells, M., *The Network Society: A Cross-cultural Perspective*. 2004, Northampton, Mass.: Edward Elgar Publishing Limited.
 14. Weisbord, M.R., *Productive workplaces revisited : dignity, meaning, and community in the 21st century*. 2004, San Francisco: Jossey-Bass. xxxii, 512 p.
 15. Posner, B.Z. and J.M. Kouzes, *The leadership challenge: How to make extraordinary things happen in organizations*. 2012: Jossey-Bass.
 16. Jennings, K. and J. Stahl-Wert, *The serving leader: Five powerful actions to transform your team, business, and community*. 2016: Berrett-Koehler Publishers.
 17. Anderson, V., K.K. Ndalamba, and C. Caldwell, *Social responsibility in a troubled world*. *International Journal of Public Leadership*, 2017.
 18. Burns, J.M., *Leadership: Harper perennial political classics*. 2010, New York, NY: Harper Collins.
 19. Ellsworth, J.B., *Surviving Change: A Survey of Educational Change Models*. 2000: ERIC.
 20. Maeroff, G., *A classroom of one: How online education is changing our schools and colleges*. 2003, New York: Palgrave Macmillian.
 21. Tynan, B., et al., *Managing projects for change: contextualised project management*. *Journal of Distance Education*, 2010. 24(1): p. 187-206.

КРЕАТИВНА МОДЕЛЬ КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ

Гуменюк Тетяна
д. філ. н., професор, заслужений працівник освіти України,
проректор з науково-методичної роботи,
Київський національний університет культури і мистецтв,
Київ, Україна.
t_gumenyuk@ukr.net

Анотація: Розглянуто особливості систем комунікації, нових технологій і медіа, їх застосування для дистанційного навчання у сфері вищої професійної освіти, наголошено на важливості формування креативного класу як визначального чинника сучасного розвитку і на завданнях навчальних закладів, що здійснюють культурно-мистецьку підготовку фахівців.

Ключові слова: сучасні освітні технології, діджиталізація навчальної інформації, онлайн-навчання, онлайн-технології, онлайн-контент.

Актуальність: Перед закладами вищої освіти у всьому світі несподівано постали серйозні виклики, актуалізуючи потребу нових управлінських рішень в організації навчального процесу, практичної підготовки майбутніх фахівців, науково-дослідної роботи професорсько-викладацького колективу, у здійсненні творчих проектів. В умовах всесвітньої пандемії активно впроваджуються технології дистанційної освіти щодо всіх форм навчальної роботи із студентами – лекційних, семінарських і практичних, творчих індивідуальних занять, заліково-екзаменаційних сесій і вступних кампаній. Отже, головним завданням університетів є сьогодні застосування *технологій онлайн-навчання*.

Мета: Розглянути основні тенденції і процеси у вищій школі, зумовлені новими умовами її діяльності, враховуючи стратегію кожного закладу вищої освіти здобути визнання на ринку праці як провідного у відповідній сфері підготовки фахівців

Текст: У наш час завдяки засобам нових онлайн-технологій університети створюють можливості здобувати професійну освіту в будь-яких нестандартних ситуаціях, а здатність запропонувати відповідні навчальні контенти і умови для

користування ними становить ознаку сучасної освітньої культури Крім того, відбувається тотальний перехід до тотального діджиталу, що безпосередньо торкнулось і сфери освіти. Діджиталізація як новий тренд сучасного суспільного розвитку передбачає оцифрування інформації в будь-якій сфері знань, сприяючи цим її швидкому й ефективному поширенню, засвоєнню, оновленню. Ще наприкінці ХХ століття Жан Бодріяр передбачав майбутню епоху діджиталу. У своїй відомій праці «Екстаз комунікації» він зазначав, що фаустівський період виробництва і споживання поступився місцем «прометеєвській» ері єднань, контактів, зворотного зв'язку й загального інтерфейсу, яка настає завдяки всесвіту комунікації. Ці тенденції стали сьогодні реальністю, вони набувають нових форм зі зміною поколінь. Діти, які не застали світу без Інтернету, перебувають у подвійній дійсності. У їхній свідомості віртуальний і реальний світи нероздільні. Нові цінності і технології, нові геополітичні відносини, нові стилі життя і способи комунікації потребують абсолютно нових ідей і аналогій, класифікацій і понять [1].

У закладах вищої освіти процеси діджиталізації становлять основу для переходу від звичних форм і методів навчання до широкого застосування інтернет-технологій: відеопрезентації, спеціальним порталам, тестування тощо. Оцифрування навчальної інформації значно спрощує процес навчання, збагачує його актуальною інформацією, надає можливість закладам вищої освіти і студентам діяти відповідно до специфічних умов діяльності. Щоправда, внаслідок цього звужуються сфера безпосереднього спілкування між викладачами і студентами, важливого для формування такої базової компетентності, як комунікативність.

Завдяки новітнім навчальним технологіям зазнають змін критерії, за якими сучасні абітурієнти обирають навчальний заклад для здобуття фахової підготовки, адже тепер на передній план виступає якість освіти. Скажімо, в умовах дистанційного навчання для студента вже не так важливо, де розташований навчальний заклад, натомість першорядного значення набуває зміст навчальних програм, їх відповідність вимогам сучасної професійної

діяльності у тій сфері, яка цікавить його. Зокрема, ситуація пандемії, запровадження онлайн-навчання суттєво скоригували наміри учасників освітнього процесу: хтось має удосконалити свої знання і навички щодо користування онлайн-технологіями, але багато хто, особливо іноземні студенти або ті, хто поєднує навчання й професійну діяльність, хочуть мати більш гнучкий вибір навчальних програм з дисциплін, актуальних для них як майбутніх фахівців.

Крім того, цілком природним є поєднання онлайн- та офлайн-навчання, що надає можливість кожному якнайкраще використати інформаційний ресурс кожного з цих форматів. Як переконує досвід, і це підтверджують спеціальні дослідження, максимальний результат дає саме таке їх поєднання. Особливо зацікавлюють сьогодні онлайн-програми, що забезпечують третій освітній рівень підготовки докторів філософії (докторів PhD).

Важливо, що ці питання зацікавлюють не лише окремі заклади вищої освіти, вони актуальні на державному рівні. Так, у рамках співпраці Міністерства освіти і науки України з ТОВ «Майкрософт Україна» у зв'язку зі значним поширенням гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, досягнуто домовленостей про допомогу українським закладам освіти в налагодженні процесу проведення онлайн-занять. Зокрема, безкоштовно надає освітні послуги центр командної роботи Microsoft Teams for Education, зокрема: організація онлайн-занять з можливим їх запису і переглядом у будь-який час; створення закритих чатів для спілкування; проведення відеоконференцій (до 300 учасників без обмеження в часі); планування завдань, контроль за їх виконанням, оцінювання; формування електронного розкладу; систематизація навчальних матеріалів; можливість залучати електронні підручники; організація дистанційного навчання в асинхронному і синхронному режимах; розміщення оголошень, дайджестів для всіх учасників освітнього процесу.

Крім того, МОН України укладає угоди з іншими компаніями про забезпечення закладів освіти безкоштовними інструментами дистанційного навчання,

зокрема ГО «Фонд підтримки інформаційного забезпечення студентів», ТОВ «Еволюшн Груп», ТОВ «Інтерактивні системи навчання» тощо. Водночас, щодо організації навчального процесу в онлайн-форматі, постають питання, що потребують належного вирішення. Ідеться передусім про напрацювання нових методик презентації інформації, бо нерідко трапляється, що засобами відео транслюються традиційні лекції. Онлайн-контент має бути розбитий на певні компоненти, вироблені відповідні методи взаємодії з онлайн-аудиторією, персоналізовані сервіси.

В Україні державного значення набула проблема працевлаштування випускників університетів, створення такої спільної платформи, завдяки якій об'єктивно висвітлювались запити ринку праці на спеціалістів з конкретними фаховими компетенціями. Можливо, не всім студентам необхідно навчатись чотири чи п'ять років. Ідеться передусім про так звані прикладні факультети, студенти яких максимум після трьох років навчання, зокрема й дистанційного, могли б працювати в установах, які зацікавлені в таких фахівцях.

Принаймні, 2020 рік, який минув під знаком COVID-19, суттєво скоригував світові пріоритети, зокрема й у сфері вищої освіти, загальні і часткові. Усвідомлення людством глобальних викликів часу підносить науку й освіту на рівень визначальних факторів буття соціуму. Сучасна молодь у процесі фахової підготовки має набути здатностей, необхідних для її постійного саморозвитку, щоб узгоджувати свої наміри і можливості з динамічними змінами в сучасному світі. Такий підхід потребує створення сприятливої атмосфери для артистичної й культурної креативності. Так, Річард Флорід, американський економіст і соціолог, вважає творчість найважливішим економічним фактором, він переконаний, що долю майбутнього вирішують люди, які належать до креативного класу, зокрема технічні спеціалісти, науковці, працівники сфери культури і мистецтва, ЗМІ [2, с. 9]. Ідеться про креативність, пов'язану з оновленням умов праці, стилю життя, форм спілкування між людьми. Зокрема привертає увагу концепція «діджимодернізму» британського літературознавця й культуролога Алана Кірбі [3], який обґрунтував теорію нової культурної

парадигми третього тисячоліття з урахуванням стрімкого розвитку сучасних креативних технологій, вплив яких на культуру, соціум і на кожну людину важко переоцінити.

На думку Скота Леша, в інформаційному суспільстві відбулося заміщення соціальних структур інформаційно-комунікативними, у яких роль медіа важко переоцінити, а соціальний простір розпався на кілька “зон”». С. Леш характеризує їх за близькістю чи, навпаки, за віддаленістю від основних інформаційних потоків, що передаються за допомогою різноманітних медіамереж [4, с. 29]. Характеризуючи життєву ситуацію, в якій перебуває сучасна людина, її чуттєвий досвід, він так сприймає своєрідний соціокультурний симбіоз гуманного й технологічного: «Я не зможу соціалізуватись через брак технологічних систем за межами моєї взаємодії з машинами комунікації і транспортування» [4, с. 16]. «Технологічна форма життя», що переважає в сучасному інформаційному суспільстві, розкриває те, що раніше було прихованим. Технологія й інформація утворюють структуру, яка стає комунікативною практикою.

Водночас, Дуглас Рашкофф переконаний, що сучасне суспільство виробило нову мову посилянь і самопосилянь, ідентифікуючи цим медіа як реальність, а історію медіа – як справжню історію суспільства. Поєднавшись зі своїми медіа, «покоління Ікс» стало ініціатором взаємодії між людьми й самою інфосферою [5, с. 18], а нове «покоління Z» аналогічно взаємодіє із соціальними мережами і з мережею Інтернет.

Нині головне завдання університетів – навчити своїх випускники вчитись, а надалі вони, володіючи цими навичками, зуміють відповідно зреагувати на запити часу і ринку праці, адже для одних професій актуальною є ґрунтовна теоретична підготовка, для інших – володіння суто практичними вміннями, а є такі, що потребують їх узгодженого поєднання. Тому за всієї прогресивності й актуальності найсучасніших педагогічних технологій, не варто відмовлятися від історичного досвіду, набутого у цій сфері. Альтернативна креативна освітня модель набула поширення завдяки її головній настанові — готувати фахівців,

здатних вирішувати реальні проблеми сучасності, готових до викликів майбутнього. Креативна освітня модель особливо актуальна у сфері культурно-мистецької освіти студентів, якій не загрожує роботизація й автоматизація, оскільки зберігаються безпосередність у переданні досвіду (майстерності) і цінність міжособистісного спілкування у процесі навчання. Активне впровадження «нових» медіа у сферу культурно-мистецької освіти й діяльності надає значні можливості для творчих експериментувань. Осмислення особливостей комунікації у світі сучасних технологій і нових медіа, шляхів формування креативного класу становить актуальне завдання культурології.

Список використаних джерел:

1. Baudrillard, J. *Ecstasy of Communication* / Jean Baudrillard / Ed. Н. Foster. Port Townsend. WA : Bay Press, 1983. P. 126-133.
2. Флорида, Р. Креативный класс: люди, которые меняют будущее. Москва: Классика-XXI, 2005. 430 с.
3. Kirby, A. *Digimodernism. How New Technologies Dismantle the Postmodern and Reconfigure Our Culture*. New York, London : Continuum, 2009. 282 p.
4. Маклюэн, Г. М. Понимание Медиа. Внешние расширения человека / Герберт Маршалл Маклюэн. – Москва : Гиперборея, 2007. 464 с.
5. Lash, S. *Critique of Information*. London, Thousand Oaks : Sage Publications, 2002. 256 p.
6. Рашкофф Д. Медиавирус. Как поп-культура тайно воздействует на ваше сознание / Пер. с англ. Д. Борисова. Москва : Ультра Культура, 2003. 368 с.

ВИКОРИСТАННЯ МОДЕЛЕЙ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

*Комелькова Олена,
Магістр, викладач вищої кваліфікаційної категорії,
Відокремлений структурний підрозділ
«Рівненський технічний фаховий коледж НУВГП»
Рівне, Україна
o.s.komelkova@nuwm.edu.ua*

Анотація: В статті описуються моделі змішаного навчання, можливості їх використання, переваги та недоліки. Висвітлено впровадження моделей змішаного навчання для формування системи педагогічних засобів і методів, їх етапності, спрямованості на розв'язання конкретних педагогічних завдань. Розкрито компетентності змішаного навчання у процесі професійної підготовки майбутніх фахівців.

Ключові слова: змішане навчання, дистанційне навчання, дистанційні технології, дистанційна форма, моделі змішаного навчання.

Актуальність: Обумовлена необхідністю сучасному педагогічному працівнику вміти будувати освітній процес, в якому оптимально поєднувалося онлайн та офлайн навчання у зв'язку із періодичними COVID-спалахами.

Світ стрімко змінюється й сьогодні знання знаходяться не лише на паперових носіях та в пам'яті людини, а в мережах, спільнотах; люди навчаються через створення та підтримку зв'язків з «обізнаними» людьми, що сприяє навчальній діяльності поза стінами класних кімнат. Це зумовило появу нових моделей та технологій навчання, характерними рисами яких стає самостійне навчання з допомогою комп'ютера та мережі Інтернет. Яскравим прикладом такої технології є змішане навчання. Актуальним завданням у професійній педагогічній діяльності поряд із професійною підготовкою фахівців різних спеціальностей є також підготовка та перепідготовка висококваліфікованих викладачів, підвищення рівня їх педагогічного професіоналізму, під яким ми розуміємо творче оволодіння спеціальністю, вміння домагатися найвищого

результату розв'язання завдань професійної діяльності з найменшими витратами та в найкоротші терміни.

Міністерство освіти і науки України рекомендує впроваджувати змішане навчання, оскільки воно персоналізоване, у здобувача освіти з'являється можливість засвоювати матеріал у власному темпі, багато разів передивляючись навчальні матеріали (наприклад, відео), робити паузи в разі потреби, повертатися до матеріалу попередніх уроків чи тем. Саме запровадження змішаного навчання дозволяє додатково мотивувати студентів до навчання, перетворює викладача на фасилітатора, налагоджується взаємодія студентів та у них формуються навички роботи в команді.

Мета: Опис моделей змішаного навчання та можливостей їх впровадження для формування системи педагогічних засобів і методів, їх етапності, спрямованості на розв'язання конкретних педагогічних завдань.

Текст: Дистанційні (або онлайн) технології є основою для взаємодії суб'єктів освітнього процесу, як у змішаному навчанні, так і в дистанційному. В дистанційному навчанні опосередкована взаємодія суб'єктів засобами онлайн-технологій є визначальною. Такий вид навчання визначено Законом України «Про освіту» як окрему форму здобуття освіти - дистанційну.

Отже, дамо визначення, змішане навчання - є підходом, педагогічною й технологічною моделлю, методикою, що поруч із онлайн-технологіями спирається також і на безпосередню взаємодію між студентами та викладачами в аудиторії (рис.1).

Рис.1 Кухаренко В.М. Форми навчання [1]

На думку українських вчених (В. Кухаренка, Ю. Тріус, А. Стрюк), змішане навчання – це цілеспрямований процес здобування знань, умінь, навичок в умовах аудиторної та поза аудиторної діяльності суб'єктів освітнього процесу на основі використання і взаємного доповнення технологій традиційного, електронного, дистанційного та мобільного навчання за наявності самоконтролю тим, хто навчається, часу, місця, маршруту та темпів навчання [1].

Розглянемо основні компетентності змішаного навчання:

1. Інтеграція технологій – здатність ефективно поєднувати онлайн-навчання з аудиторним навчанням.
2. Використання даних – здатність використовувати цифрові інструменти для контролю активності та ефективності, щоб управляти прогресом студентів.
3. Персоналізація – здатність створювати навчальне середовище, яке дозволяє студентам реалізувати власні цілі, темп та/або спосіб навчання.

Онлайн-взаємодія – здатність налагодити ефективну онлайн-взаємодію зі студентами та студентів між собою.

Головним завданням викладача у змішаному навчанні є методичне проектування:

1. Контактні години – передбачають безпосередню взаємодію учасників навчального процесу між собою в аудиторії.
2. Онлайн-діяльність – передбачає опосередковану взаємодію учасників навчального процесу між собою та з контентом в аудиторії чи за її межами засобами онлайн-технологій.

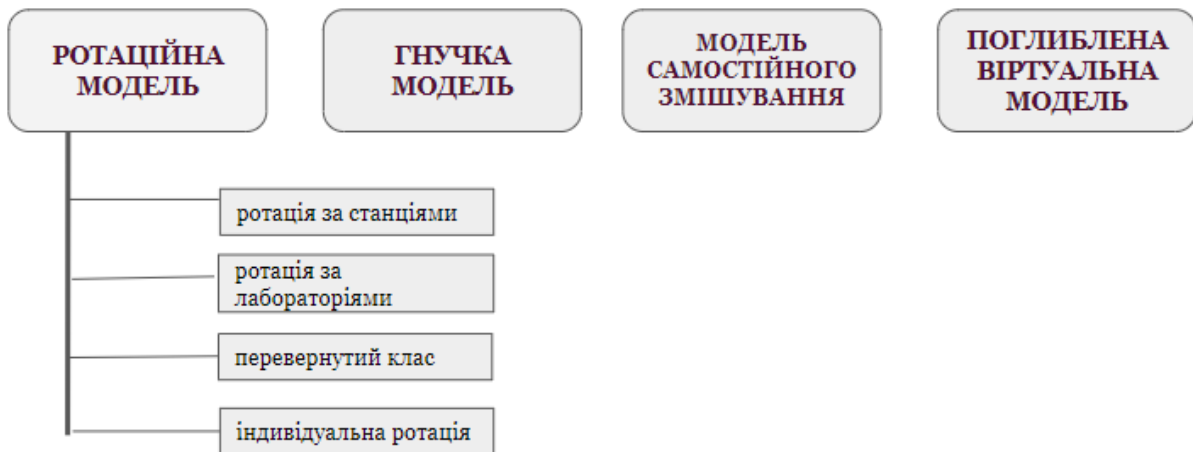

Рис.2 Моделі змішаного навчання

При виборі моделі дистанційного навчання кожен викладач повинен ретельно проаналізувати зміст занять і дати відповіді на запитання: що можуть студенти опанувати самостійно за допомогою цифрових технологій? Які навчальні заходи найбільш важливі для спільної роботи [2]?

Роглянемо сутність кожної моделі змішаного навчання показаної на рис.2.

1. Ротаційна модель (зміна робочих зон)

Педагог об'єднує студентів у три команди за зонами навчальної діяльності:

- перша – робота з викладачем;
- друга – проєктна робота у групах;
- третя – онлайн-навчання.

Протягом уроку студенти переміщуються між станціями (зонами) так, щоб побувати на кожній із них. Для цієї моделі навчання доцільно розробити маршрутний лист заняття.

Ротація лабораторій.

Частина занять проходить у звичайних аудиторіях, а на одному з занять студенти переходять у комп'ютерний клас, де індивідуально працюють в онлайн-форматі для поглиблення чи закріплення отриманих знань. Викладач може організувати ротацію лабораторій на кожному четвертому-п'ятому занятті з теми.

Перевернутий клас (flipped classroom).

Ознайомлення з матеріалом відбувається перед заняттям, в онлайн-режимі. При використанні методики перевернутого класу надзвичайно важливо правильно спланувати розподіл діяльностей, які мають відбутися перед заняттям, на занятті та після нього. Зокрема, студенти мають опрацювати матеріал перед тим, як прийти на заняття, і це може бути викликом. Для того, щоб переконатись, що студенти вже володіють певними теоретичними засадами, доцільно проводити тестування чи опитування за матеріалом домашньої лекції на початку заняття.

2. Гнучка модель.

Заняття за індивідуальним планом. За гнучкої моделі змішаного навчання первинним каналом отримання навчальних матеріалів та ресурсів є онлайн-система. Студенти, навіть перебуваючи на заняттях, працюють у цифровому середовищі, опановують відео-лекції, інші ресурси, виконують інтерактивні вправи, практичні завдання. Викладач, присутній в аудиторії, надає консультації та допомагає у проблемних ситуаціях. Водночас, студент чи викладач можуть перебувати і вдома, а консультативна комунікація може здійснюватись за посередництва цифрових технологій.

3. Модель самостійного змішування.

Передбачає “добирання” окремих онлайн-курсів у доповнення очної освітньої програми. Самостійне змішування надає гнучкості навчальному процесу, слухачі можуть проходити курси підвищеної складності, або навпаки - надолужувати попередній матеріал за узгодженим графіком. Водночас, такий формат вимагає підвищеної самодисципліни та мотивації з боку учня.

4. Поглиблена віртуальна модель – являє собою модель роботи всього навчального закладу, а не за окремими предметами. За цією моделлю ті, хто навчаються, мають можливість вибирати, коли брати участь в очних, а коли в дистанційних формах навчання, що зумовлює необхідність розробки контенту для неї. Вона може використовуватися для профільного навчання, підготовки обдарованих учнів, учнів з особливими потребами, для підготовки до турнірів, конкурсів, олімпіад [3].

Висновки: Отже, використання різних моделей змішаного навчання дозволяє отримувати доступ до навчального контенту, вибрати власний вектор та темп навчання та взаємодіяти з викладачем у будь-який час і у будь-якому місці.

Список використаних джерел:

1. Бугайчук К. Модели смешанного обучения. URL: http://elpro.blogspot.com/2014/06/blog-post_3046.html
2. Воротникова І.П. Дистанційне та змішане навчання в школі. Путівник: навч.-метод. посіб. К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2020. 48 с
3. Воротникова І.П., Якубов С.В. Упровадження дистанційних технологій у навчально-виховний процес загальноосвітніх навчальних закладів: навч.-метод. посіб. К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2017. 140 с.

ОГЛЯД СВІТОВИХ ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ РИНКУ ОСВІТИ ДЛЯ ДОРΟΣЛИХ

Нечаєва Ірина

*доцент, канд.екон.наук, доцент каф. менеджменту
Національний університет «Запорізька політехніка»*

i.nechaeva@i.ua

Борисенко Олена

*канд.екон.наук, доцент каф. маркетингу та логістики
Національний університет «Запорізька політехніка»*

evgenlen@ukr.net

Онуфрієнко Наталія

*ст. викладач каф. маркетингу та логістики
Національний університет «Запорізька політехніка»*

nonufr@gmail.com

Анотація: В роботі розглянуто основні причини розвитку ринку освітніх послуг для дорослих, проведено аналіз сучасного стану ринку освіти для дорослих ЄС, виявлені основні тенденції в сфері освіти в цілому та в сфері освіти для дорослих.

Ключові слова: знання та навички, тенденції розвитку, ринок освітніх послуг, освіта для дорослих.

Актуальність: Стрімко змінюється світ, змінюється кон'юнктура ринку праці, а разом з ними і ринок освітніх послуг. Мільйони людей зіткнулися з необхідністю міняти свою діяльність, набір компетенцій та професію в середині (або навіть в кінці) кар'єрного шляху, виникла необхідність швидко й ефективно перенавчатися. Розвиток технологій і скорочення життєвого циклу професій призвели до старіння класичної моделі освіти. А отже, зростає необхідність в розвитку освітніх моделей, які б давали принципово нові компетенції. Одним з напрямків розвитку ринку освітніх послуг є освіта для дорослих.

Мета: Метою дослідження полягає у виявленні основних тенденцій розвитку ринку освіти для дорослих.

Текст: Безперервно та стрімко відбуваються зміни в усіх сферах нашого життя. Сфера освіти - не виняток. Участь в онлайн-конференціях, заняття по відеозв'язку з репетиторами з різних країн і вивчення матеріалів дистанційних курсів – стало нормою. Обсяг інвестицій в світовий ринок освітніх технологій і послуг виріс за 10 років в 20 разів (з 1,8 млрд дол. у 2009 р. до 18 млрд дол. у 2019 р.), і за прогнозами аналітиків, в наступні 5 років продовжить зростати. Змінюється й структура ринку освітніх послуг (табл.1) [1].

Таблиця 1

Структура світового ринку освіти до 2030 р.

Сегмент світового ринку освіти	Частка, %
Вища/професійна освіта (Post Secondary)	25
Шкільна освіта	55
Освіта продовж життя/освіта для дорослих (Lifelong learning)	8
Дошкільна освіта	8
Корпоративна освіта (Corporate)	6

За результатами досліджень [2], сучасний стан ринку освіти для дорослих характеризується низькою участю у навчанні протягом усього життя - 25% із 96 країн, повідомили про рівень участі від 5 до 10%, а ще 29% повідомили, що цей показник є нижчим за 5%. У період 2015-2018 рр. загальний рівень участі у навчанні та освіті дорослих постійно зростає. Найбільше зростання спостерігалось в країнах з низьким рівнем доходу (73% повідомили про прогрес) - країни Африки на південь від Сахари (72%), Арабський регіон (67%), країни Латинської Америки та Карибського моря (60%). Для країн Північної Америки та Західної Європи такий приріст був найменший (38%) [3].

Аналіз статистики ЄС (Eurostat Statistics Explained) [4] свідчить, що у 2019 р. частка осіб у віці від 25 до 64 років в ЄС, які брали участь в освіті чи навчанні, становила 10,8% (+0,7% у порівнянні з 2014 р.). Данія, Фінляндія та Швеція є лідерами за даним показником, частка осіб у віці від 25 до 64 років, що навчаються, для цих країн коливається від 25,3% до 34,3%. В Естонії, Нідерландах, Франції та Люксембурзі рівень участі у 2019 р. перевищив 15%.

Натомість Румунія, Болгарія, Хорватія, Словаччина та Греція повідомили, що рівень навчання дорослих становить 4,0% або менше.

Частка населення в ЄС, яке брало участь у навчанні дорослих у 2019 р., була вищою серед жінок (11,9%), ніж серед чоловіків (9,8%); у 2019 р. частка чоловіків (+0,5%) та жінок (+1%) була вищою, ніж у 2014 р. У 2019 р. жінки зафіксували вищий рівень участі, ніж чоловіки, у всіх державах-членах ЄС, за винятком Румунії, Німеччини та Люксембургу, тоді як Чехія та Словаччина повідомили про однаковий рівень для обох статей. Найбільша гендерна різниця була у Швеції, де рівень участі жінок був на 16,8% вищим, ніж у чоловіків [4]. В Україні рівень участі населення віком до 70 років у формальних і неформальних видах навчання та професійної підготовки становить близько 9% [5].

Швидкість створення та накопичення інформації та її доступність змінюють традиційне ставлення до знань і навчання. Основними тенденціями в сфері освіти стають: навчання м'яким навичкам (soft skills); потік контенту в Інтернеті створив потребу в кураторських технологіях; самостійне навчання; удосконалення технологій VR / AR; більш «портативне» або мобільне е-навчання [6].

Енциклопедичні знання і механістичні навички стрімко втрачають свою актуальність, з'являється потреба у розвитку навичок іншого гатунку – так званих метанавичок, які допомагають синтезувати знання з різних джерел, з'єднуючи їх зі своїм досвідом, створюючи в результаті унікальну «свою» базу знань.

Однією з основних тенденцій у професійній та безперервній освіті, поряд із зростаючою конкуренцією та зміною ринкового попиту; необхідністю набуття м'яких навичок, яких бракує сучасним випускникам; розподілу облікових даних за допомогою баджингу (Badging) та блокчейну (Blockchain); використання штучного інтелекту, віртуальної та доповненої реальності, є збільшення тривалості життя [7]. Наразі люди старшого віку довший час зберігають працездатність, що, в умовах глобальної трудової міграції та

зменшення притоку молоді на ринок праці, обумовлює важливість використання їх трудового та інтелектуального потенціалу.

Донедавна у більшості дорослих не було потреби перенавчатися або отримувати кардинально нові навички – працювати на одній посаді, на одному підприємстві або в одній сфері все життя було нормою. Таку ситуацію практично неможливо уявити в наші дні. Мільйони людей вимушені міняти сферу діяльності, набір компетенцій та професію, швидко й ефективно перенавчатися, ґрунтуючись не на теоретичних знаннях, а на практичних навичках та досвіді в середині (або навіть в кінці) кар'єрного шляху. На зміну класичній моделі освіти «школа - ВНЗ» прийшла концепція – безперервного навчання протягом усього життя.

Незважаючи на наявну потребу в навчанні, більшість «дорослих» не готові або не розуміють як розвиватися і навчатися так швидко, як цього прагне більшість роботодавців. Менше половини з них регулярно отримують нові професійні знання та навички, щоб бути затребуваними на ринку праці. Небажання або неготовність навчатися пояснюється й зменшенням рівня довіри до системи освіти – з 65,6% у 2011 р. до 58,4% у 2020 р. [8].

Навчання дорослих буде ефективним якщо воно: зорієнтоване на вирішення конкретних виробничих проблем; базується на життєвому досвіді слухачів, з максимальним його використанням; спрямоване не на формальну передачу знань, а на розвиток активності учасників у їх здобуванні; здійснюється в неформальній, неавторитарній атмосфері взаємодії, взаєморозуміння та взаємоповаги [9].

Специфіка та умови навчання дорослих висуває свої вимоги до викладача, до стилю викладання навчального матеріалу та до використовуваних ним форм та методів освіти. Навички та якості, яким мають відповідати педагоги для дорослих:

- сумлінність і відданість найвищим стандартам професійного обслуговування;
- відмінні комунікативні та організаторські здібності;
- турботливість та вмотивованість найкращими інтересами своїх учнів;

- ентузіазм до предметного матеріалу, який сприятиме вихованню в учнів любові до навчання;
- бажання брати участь у постійному професійному розвитку;
- здатність добре співвідноситися зі студентами з різного культурного, економічного та освітнього середовища;
- навички командної роботи [10];
- винахідливість як можливість реагувати на всі можливі типи ситуацій;
- терпіння – оскільки викладач матимете справу зі слухачами різного віку та рівня здібностей [11].

Щодо форм та методів викладання, то це – лекція, читання, демонстрації, дискусії у великій групі, обговорення в малих групах, запитання та відповіді, відкритий простір (open space), кейси, робота у малих групах, рольові ігри, інсценізації, симулятивна гра, мозковий штурм, структурована рольова гра, рефлексія, метаплан, тощо [12, с. 81-99].

Висновки: Отже, головним трендом на ринку освіти для дорослих, ми вважаємо - Life Long, Life Wide, На все життя. Серед основних тенденцій, також, можна виділити наступні: збільшення тривалості життя; збільшення частки осіб у віці від 25 до 64 років, що навчаються; зростання конкуренції та зміна ринкового попиту; перевага м'яких навичок працівників над твердими; використання е-навчання; зростання доступності численних навчальних платформ; використання технологій біджингу та блокчейну; застосування штучного інтелекту, віртуальної та доповненої реальності; врахування досвіду учнів; впровадження адаптивного навчання.

Список використаних джерел:

1. Исследование рынка онлайн-обучения 2020. *EdMarket research* : веб-сайт. URL: <https://research.edmarket.ru> (дата обращения: 25.02.2021).
2. Forth Global Report on Adult Learning and Education. *UNESCO Institute for Lifelong Learning* : web-site. URL: <https://uil.unesco.org/adult-education/global-report/fourth-global-report-adult-learning-and-education> (last accessed: 25.02.2021).

3. Dian Schaffhauser. Adult Learning Worldwide Not Keeping Pace with Need. *Campus technology*. 2019. 12/10/19. URL: <https://campustechnology.com/articles/2019/12/10/adult-learning-worldwide-not-keeping-pace-with-need.aspx> (last accessed: 25.02.2021).
4. Adult learning statistics. *Eurostat Statistics Explained* : web-site. URL: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Adult_learning_statistics#Participation_rate_of_adults_in_learning_in_the_last_12_months (last accessed: 25.02.2021).
5. Сорока Н. Освіта дорослих: Cui prodest? Якою повинна бути політика навчання дорослих в Україні? *Lex Inform. Юридичні новини України* : веб-сайт. URL: <https://lexinform.com.ua/dumka-eksperta/osvita-doroslyh-cui-prodest-yakoyu-povynna-butyu-polityka-navchannya-doroslyh-v-ukrayini/> (дата звернення: 25.02.2021).
6. Top Learning Trends for 2020. *Roundtable Learning* : web-site. URL: <https://roundtablelearning.com/top-learning-trends-for-2020/> (last accessed: 25.02.2021).
7. Ray Schroeder. Five Key Trends for Professional and Continuing Education Leaders in the Next Five Years. *Educational Technology*. 12/03/19. URL: https://evollution.com/revenue-streams/market_opportunities/five-key-trends-for-professional-and-continuing-education-leaders-in-the-next-five-years/ (last accessed: 25.02.2021).
8. Світове дослідження цінностей 2020 в Україні. *Український центр Європейської політики* : веб-сайт. URL: <http://ucerp.org.ua/doslidzhennya/world-values-survey-2020-in-ukraine.html?fbclid=IwAR0ZyxseU-VWzDkDOHcyWsxDeHHnP6XmvzBhj14N3UqLWTmpiW0BpV5Tpx4> (дата звернення: 25.02.2021).
9. Синенко Н. Особливості навчання дорослих. *Портал «HR Луга»*. 06/11/07. URL: <https://hrliga.com/index.php?module=profession&op=view&id=748&print=true> (дата звернення: 25.02.2021).
10. Teacher, adult education. *Gradireland* : web-site. URL: <https://gradireland.com/careers-advice/job-descriptions/teacher-adult-education> (last accessed: 25.02.2021).

11. Adult Education Teacher Career Paths. *All education schools.com* : web-site.
URL: <https://www.alleducationschools.com/teaching-careers/adult-education-teacher/>
(last accessed: 25.02.2021).
12. Пашко О. Навчання дорослих: виклики, специфіка, інтерактивні методи. Український досвід в регіональному економічному розвитку : навчальний посібник. Львів: Галицька видавнича спілка. 2013. 108 с.

ОСВІТА В УГОРЩИНІ: СТРАТЕГІЯ УГОРСЬКИХ УНІВЕРСИТЕТІВ ДЛЯ ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ

*Осовська Інеса,
Засновник International Media Group “Diplomat”
ГО «Геополітичний Альянс жінок»
Керівник відокремленого підрозділу в Угорщині
diplomat.img@gmail.com*

Анотація: Сучасне навчання за кордоном дає унікальну міжнародну комунікацію. В пострадянських країнах ще досі практикують застарілі методики навчання, нам не вистачає інновацій, вивчення досягнень інших країн. Освітня міграція з України збільшується з кожним роком.

Ключові слова: освітня міграція, освіта за кордоном, навчання в Угорщині.

Актуальність: Високий та сучасний рівень освіти в міжнародному середовищі. Навчання в країні, яка є членом ЄС, дає додаткові перспективи та можливості. Невизнання українських дипломів в країнах ЄС та інших.

Мета: Отримати високий та сучасний рівень освіти та життя. Вивчення іноземної мови. Але основною метою освітньої міграції з України залишається непрозорі умови вступу до ВНЗ України, низький соціальний рівень, коштовне навчання, коли освіту за кордоном є можливість отримати безкоштовно. Метою також є можливість залишитися працювати та жити в країнах ЄС після здобуття вищої освіти.

Текст: Угорщина - одна з найстаріших європейських країн з дивовижною історією і культурою. Ця країна багато в чому відрізняється від інших, починаючи від легендарної доброзичливості і закінчуючи дуже вигідним співвідношенням ціни-якості в різних сферах життя. Угорські міста порадуять високим рівнем життя, розвиненою інфраструктурою, можливістю насолодитися відпочинком в термальних джерелах і, на відміну від інших країн Європи, витратити набагато менше на транспорт, харчування, проживання та розваги. Освіта в Угорщині має вкорінені багаторічні традиції і високу європейську якість. Особливо цінується освіта в сфері медицини, включаючи

стоматологію, фармакологію і ветеринарну медицину. Навчання тут можна проходити англійською, німецькою та іншими мовами, а дипломи угорських вузів визнаються майже у всьому світі.

Розглянемо дві найбільш популярних програми, які пропонує Угорщина

Програма підготовки до вступу в угорські університети за програмою Stipendium Hungaricum.

В рамках стипендіальної програми «Балашші» Міністерства зовнішньоекономічних зв'язків і закордонних справ Угорщини (МЗС-Балашші) організовані підготовчі курси для іноземних студентів, що бажають навчатися в угорських університетах. МЗС-Балашші пропонує 10-місячну програму підготовки до навчання в угорських вузах по стипендії Stipendium Hungaricum, що включає інтенсивне вивчення угорської мови і предметів за обраною спеціальністю. Інститут Балашші не університет, це культурний центр, з якого можна розпочати своє знайомство з Угорщиною та можливостями навчання в країні.

Візьмемо до уваги курс "Хунгарологія".

План навчання на курсі "Хунгарологія" повністю залежить від вашого рівня мови. А1 - початковий рівень "з нуля", В1 - середній рівень, С1 - розмовний рівень. По приїзду в інститут ви здаєте мовний іспит, де визначається ваш рівень. Іспит складається з 2-х частин: письмової та усної. Після визначення рівня мови вас розподіляють в групу і починаються заняття:

Групи А займаються в першому семестрі тільки мовою, навантаження велике, по 4-5 годин на день.

У груп В 2 мовні пари в день (3 години), угорська географія, угорська література, історія літератури і історія. В обов'язковому порядку зі списку потрібно вибрати пару факультативів

У груп С приблизно така ж ситуація як і у груп В. У 2-му семестрі розклад змінюється, мовних пар всього 6 в тиждень (в загальній складності), з'являється історія мистецтв, суспільствознавство, сучасна культурна життя, етнографія і історія. Все навчання ведеться угорською мовою, тому є мотивація, доведеться

вивчити як скоріше. Заняття починаються о 8 год. 30хв. Розклад плавний, тому буває що пари починаються тільки в 2-й половині дня. Вдень є обід з 12 до 13 години. Якщо ви потрапили в мовну групу, але відчуваєте, що не справляєтеся з навантаженням, можна домовитися про перехід в більш слабку групу і навпаки. Досить непогано розвинені позакласні заняття, такі як відвідування музеїв, екскурсії, заняття в парках.

Фінансова сторона. Стипендія покриває витрати на проживання (гуртожиток і заняття в одній будівлі!), підручники, оформлення студентського квитка, страховки Щомісячна виплата становить 45000 форинтів, що приблизно 150 євро.

В якості обов'язкових предметів: історія, література, лінгвістика, етнографія, історія мистецтва і музики, географія, суспільствознавство, економіка, культурна і політична системи.

Предмети на вибір, історія, історія літератури, сучасна література, літературний переклад, лінгвістика, історія кіно, історія театру.

По закінченню здається екзамен та видається сертифікат.

Після отримання сертифікату, проживши майже рік в Угорщині, ви можете продовжити навчання, або повернутися з деякими корисними навичками додому і продовжувати навчання у себе в країні.

Якщо ж вирішили залишитися, основною програмою, яку пропонує Угорщина, є

STIPENDIUM HUNGARICUM. Ця програма реалізується в рамках двосторонньої співпраці між урядом Угорщини та України.

Stipendium Hungaricum - це угорська державна стипендіальна програма, яка існує з 2013 року і спрямована на студентський і культурний обмін між Угорщиною та іншими країнами світу.

З 2015 року в рамках програми Stipendium Hungaricum угорські університети щорічно приймають 100 бакалаврів, магістрів і докторів з України на навчання, вартість якої повністю покриває стипендія.

На даний момент ця стипендіальна програма дає українським студентам кращу можливість для отримання не тільки якісного, але і доступної освіти в кращих навчальних закладах Угорщини. При цьому в рамках програми можна вчитися не тільки угорською, а й англійською, французькою, німецькою, іспанською та навіть російською мовами.

Оскільки стипендіальна програма діє на державному рівні, перший етап полягає в подачі необхідних документів до Міністерства освіти України. В програмі беруть участь майже 30-ть ВНЗ Угорщини.

Що стосується Європейського простору вищої освіти, то можна зіставити модель функціонування і фінансування угорського вищої освіти з країнами Центральної та Східної Європи. Ця система аналогічна системі Польщі, Чехії, Словаччини, Румунії та Болгарії.

Метою угорського уряду є створення такої системи вищої освіти, яка займе високі позиції в міжнародному освітньому та дослідному просторі.

Вища освіта в Угорщині має адаптуватися до більш інтернаціоналізованого характеру глобального світу, зосереджуючись на використанні можливостей угорської вищої освіти, збереження наявних і створення нових цінностей для використання високоякісних ресурсів. Вища освіта повинна орієнтуватися на результат, ефективно використовувати ресурси і відповідати вимогам економіки.

У документі «Середньострокова стратегія розвитку вищої освіти 2016 - Зміна швидкості» визначено такі основні освітні та дослідницькі цілі:

- підвищення активності вищих навчальних закладів у вирішенні соціальних проблем та поширення громадських інновацій;
- відповідність потребам ринку праці і технологічних змін в сфері навчання;
- зробити методiku викладання у вищій освіті більш орієнтованою на практичні рішення та на роботу студентів;
- зробити наукову і спеціалізовану післяуніверситетську підготовку більш гнучкою, щоб вищі навчальні заклади стали постійними місцями підвищення кваліфікації протягом усього життя.

Висновки: сьогодні Угорщина, країна член ЄС, застосовує максимально зручні механізми для можливості здобуття якісної вищої освіти. Навчання за кордоном формує в людині європейські цінності, дає студенту досвід та можливість взаємодії з представниками інших культур та традицій, а в майбутньому, в період кар'єрного зростання, корисну ділову комунікацію. Розуміння різноманіття світу та вміння знаходити спільну мову з представниками різних культур, є одним з самих важливих плюсів навчання за кордоном. Угорські університети дають можливість не тільки безкоштовно втілити мрії про навчання, а й підзаробити в часи навчання, або на практиці. Угорщина, на відміну від деяких країн, дозволяє працювати студентам. І головне, на відміну від українських вузів, пріоритетом при вступі, головним критерієм є не рівень знань, а потенціал та бажання навчатися. Європейський підхід до освіти спирається на розкриття потенціалу учня, а не на формальне завантаження.

Список використаних джерел:

1. Институт Балашши и хунгарология. URL: <https://budapeshki.ru/institut-balassi/>
2. Stipendium Hungaricum University Preparatory Programme. URL: <https://balassischolarship.kormany.hu/sh>
3. Mission of the Stipendium Hungaricum scholarship programme. URL: <https://stipendiumhungaricum.hu/>
4. ОБУЧЕНИЕ В ВЕНГРИИ. URL: <https://almati.mfa.gov.hu/rus/page/obuchenie-v-vengrii>

ЗНАЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

*Шуляр Аліна,
к. с.-г. н., асистент*

kvitkashu777@gmail.com

Шуляр Альона,

к. с.-г. н., доцент

alyonashulyar7@gmail.com

Омелькович Світлана,

к. с.-г. н., доцент

svetazt1911@gmail.com

Ткачук Володимир,

к. с.-г. н., доцент

v.tkachuk5791@gmail.com

Андрійчук Валерій,

к. с.-г. н., доцент

v.f.andriuchuk@ukr.net

Поліський національний університет

Житомир, Україна

Анотація: Окреслено роль інноваційних технологій, специфіку їх застосування для забезпечення функціонування сучасного високоякісного освітнього процесу та розкрито їх вагоме значення для професійної підготовки майбутніх кадрів, які будуть конкурентоспроможними на ринку праці.

Ключові слова: освітній процес, інновації, технології навчання, освітнє середовище.

Актуальність: забезпечення входження вітчизняної вищої школи до європейського (та й світового) освітнього простору є чи не найголовнішим вектором розвитку сучасної вищої освіти України [1, с. 51].

У світовій загалом та європейській, зокрема, науково-дослідній і педагогічній діяльності проблема застосування інноваційних технологій та методів навчання у сучасному освітньому процесі є досить актуальною [2, с. 27; 3, с. 62].

Упровадження у навчальний процес закладів вищої освіти інноваційних педагогічних технологій і методів є одним з найреальніших шляхів модернізації

освітньої системи України та одним із кроків процесі інтернаціоналізації вітчизняної вищої школи [1, с. 46; 3, с. 53; 4].

Мета: Розкрити значення інноваційних методів, засобів, форм навчання для забезпечення здобуття освіти високої якості на всіх її етапах і рівнях та виокреслити їх роль при підготовці майбутніх висококваліфікованих і конкурентоспроможних фахівців.

Текст: Не обминули глобальні інтеграційні процеси і таку сферу людської діяльності як освіту, яка кардинально змінилася під впливом нових викликів сучасності [3, с. 18], при чому особливістю її модернізації в нашій державі є поєднання традицій, притаманних вітчизняній вищій школі, з новими ідеями, пов'язаними із входженням України у європейський та світовий освітній простір [3, с. 69].

Для побудови в нашій державі національної системи освіти, необхідно вибрати новий вектор щодо професійної підготовки майбутніх кадрів, який буде покликаний виправити проблему невідповідності знань студентів запитам особистості, суспільним потребам і світовим стандартам, буде направлений на подолання знецінення соціального престижу освіченості та інтелектуальної діяльності [5, с. 390].

Ідея втілення інноваційних технологій в освітній процес передбачає досягнення мети високоякісної освіти, тобто такої, яка буде конкурентоспроможною, здатною забезпечити кожній особистості умови для самостійного досягнення тієї чи іншої цілі, творчого самоутвердження у різних соціальних сферах [4].

Процес реформування системи підготовки кадрів згідно з міжнародними вимогами повинен відбуватися систематично задля інтеграції вищої школи України до загальноєвропейського освітнього простору [3, с. 67].

Проте в таких умовах постійних трансформацій освітнього середовища доцільно орієнтуватися у проблемах інноваційної освітньої діяльності та інтерактивних формах навчання, специфіці їх використання у закладах вищої освіти, у застосуванні у освітньому процесі індивідуалізованих, командних,

проектних технологій отримання знань, у питаннях онлайн-освіти та інших нововведеннях [2, с. 27].

В контексті інтеграції вітчизняної вищої освіти до європейського та світового освітнього простору пріоритетними напрямками державної політики є постійне підвищення якості освіти, модернізація у організації навчального процесу; розробка, а головне – впровадження освітніх інновацій та інформаційних технологій [3, с. 70].

В сучасних умовах головним критерієм оцінки діяльності закладу вищої освіти є ніщо інше, як рівень підготовки випускників, раціональне поєднання набутих теоретичних знань з умінням застосовувати їх на практиці, а це означає потребу і прагнення вести пошук ефективних форм і методів навчання, удосконалення програм, навчальних планів, розробку нових навчальних методик тощо [5, с. 390].

В таких умовах сучасний розвиток суспільства потребує нової системи освіти – «інноваційного навчання», яке дасть змогу сформувати у студентів здатність до проєктивної детермінації майбутнього, відповідальність за нього, віру в себе й свої професійні здібності та можливість впливати на власне майбутнє [6, с. 36].

Інновації в освіті є досить закономірним явищем, яке є динамічним за своїм характером і розвивальним за отриманими результатами, а їх впровадження дасть змогу позбутися суперечностей між традиційною системою і потребами в якісно новій освіті [3, с. 62].

Інновації в освіті, як і в інших сферах діяльності, є неминучим процесом, аде полягають у створенні, упровадженні, використанні в освітньому середовищі кардинально нових підходів, ідей, методів та прийомів, технологій, які спрямовані на оновлення, модернізацію, трансформацію освітнього процесу згідно вимог сьогодення [1, с. 46].

Оскільки кінець минулого століття характеризувався певною мірою революційними соціально-економічними змінами, інформаційними змінами, які вимагали серйозних змін в освітньому середовищі, тому традиційна система освіти перестала задовольняти суспільні процеси [7, с. 182].

Існує думка, що коли інноваційні технології займуть належне місце в освітньому процесі, вони можуть поступово витіснити традиційні методи і форми навчання [5, с. 395].

Інноватика в освіті полягає у міждисциплінарному синтезі соціологічних, дидактичних, психологічних, акмеологічних, економічних та інших завдань, адже знаходиться у пошуках глибинних процесів створення і застосування нового в системі освіти з урахуванням особливостей усіх учасників цього процесу [3, с. 62].

Результатом впровадження інновацій у освітній процес є підвищення якості навчання студентів та зниження витрат на досягнення звичних освітніх результатів [7, с. 187], а інноваційна викладацька діяльність полягає у розробці, поширенні чи застосуванні освітніх інновацій [6, с. 36].

Актуальним напрямом при цьому є і вивчення найбільш ефективних інноваційних методів, які можна застосовувати при підготовці фахівців тих чи інших спеціальностей [1, с. 52].

Очевидним є те, що впровадження інноваційних технологій у педагогічну діяльність має позитивні результати, адже студенти стають більш пристосованими до реального життя, оскільки вчать критично мислити і звикають до колективної роботи. Крім того, покращується якість освіти за рахунок самоорганізації, самоконтролю, самоосвіти [8, с. 17].

Варто зазначити, що сучасній системі вищої освіти Україні притаманне співіснування традиційних та інноваційних технологій навчання з яскравим нахилом в сторону традиціоналізму, а це абсолютно не дозволяє випускникам закладів вищої освіти відповідати сучасним вимогам до них [7, с. 182].

Так, для вищої школи головними орієнтирами повинні виступати формування у здобувачів освіти системного підходу до аналізу професійних завдань та набуття стратегічного мислення, здатності до соціальної мобільності, постійного прагнення до самонавчання, самовиховання та самовдосконалення. А інструментами для реалізації вищеперерахованого повинні виступати

бажання до трансформації своєї свідомості у викладачів закладів вищої освіти, їх переозброєння на нові підходи до професійної діяльності [1, с. 46].

Суттєвою перевагою інноваційних технологій навчання над традиційними є зміна місця і ролі, взаємовідносин, характеру і змісту освітньої діяльності головних учасників навчального процесу – викладача і студента. Якщо при традиційному навчанні чітко прослідковується система «суб'єкт-об'єкт», де студенту належить пасивна роль, то при інноваційному – студент перетворюється у важливий освітній суб'єкт, який активно та творчо співпрацює з викладачем та є зацікавленим у здобутті глибоких і актуальних професійних знань [1, с. 48; 7, с. 184].

Вся сутність інноваційного освітнього процесу відповідає змісту і швидкості соціальних змін у суспільстві, високим європейським стандартам підготовки конкурентоспроможних фахівців інноваційного типу, тому сучасна освіта повинна опиратися на застосування інформаційних технологій, використання інтерактивного, електронного навчання з доступом до цифрових ресурсів та інтелект-навчання [2, с. 30]. А основний критерій, який характеризує інноваційність освіти, це зміна її цілей, змісту та очікуваних результатів як головних складових діяльності і викладача, і здобувача вищої освіти [1, с. 47]. Так, якщо при традиційному навчанні увага концентрувалася, в основному, на запам'ятовування, відтворення інформації, то вже в нових умовах з'явилася нагальна потреба розвитку продуктивного мислення здобувача освіти, формування у нього комунікативних умінь та практичної підготовки до активної майбутньої діяльності у постійно мінливому соціальному середовищі [7, с. 182]

Висновки: Ефективність застосування інноваційних технологій у навчанні та викладанні є більш, ніж очевидною, а їх впровадження має позитивні результати. Важко переоцінити їх значення для забезпечення сучасного високоякісного освітнього процесу та у підготовці висококваліфікованих кадрів.

Лише є постійне підвищення якості освіти, модернізація організації освітнього процесу; розробка та впровадження освітніх інновацій та інформаційних технологій має бути пріоритетними напрямками державної політики для швидкої і «безболісної» інтеграції вітчизняної вищої освіти до європейського та світового освітнього простору.

Список використаних джерел:

1. Кляп М. Інноваційні методи навчання у ВНЗ як інструмент інтернаціоналізації вищої освіти України. *Вища освіта України*. 2015. № 4. С. 45–53.
2. Бистрова Ю. В. Інноваційні методи навчання у вищій школі України. *Право та інноваційне суспільство*. 2015. № 1 (4). С. 27–33. URL: <http://apir.org.ua/wp-content/uploads/2015/04/Bystrova.pdf> (дата звернення: 07.04. 2021).
3. Інновації у вищій освіті: проблеми, досвід, перспективи: монографія / за ред. П. Ю. Сауха. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. Івана Франка, 2011. 444 с.
4. Інноваційні технології та методи навчання. *Pidru4niki. com* : веб-сайт. URL : https://pidru4niki.com/10470406/pedagogika/innovatsiyni_tehnologiyi_metodi_navchannya#93 (дата звернення: 05.04.2021).
5. Шевченко В. Сучасні методи та технології навчання у вищій школі України. *Education and Training*. 2016. С. 389–399. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/713171/1/%D0%A8%D0%B%9C.389-399.pdf> (дата звернення: 07.04. 2021).
6. Кошечко Н. Інноваційні освітні технології навчання та викладання у вищій школі. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2015. № 1. С. 35–38.
7. Туркот Т. І. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів. К. : Кондор, 2011. 628 с.
8. Золочевська М. В., Дружиніна В. В. Інноваційні методи навчання в сучасних закладах вищої освіти: переваги і недоліки. *Наукові записки кафедри педагогіки*. 2019. Випуск 44. С. 5–18.

МОЖЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ СТОМАТОЛОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Удод Олександр

*д. мед. н., професор, професор кафедри стоматології №1
Донецький національний медичний університет*

Краматорськ, Україна

o.a.udod@dnmu.edu.ua

Вороніна Ганна

асистент кафедри стоматології №1

Донецький національний медичний університет

Краматорськ, Україна

annavoronina2812@gmail.com

Анотація: У роботі наведений досвід організації дистанційного навчання здобувачів вищої освіти за спеціальністю «Стоматологія» у Донецькому національному медичному університеті. Проаналізовані основні переваги та недоліки дистанційної форми навчання, а також перспективи її розвитку у закладах вищої медичної та стоматологічної освіти.

Ключові слова: пандемія, вища стоматологічна освіта, дистанційне навчання.

Актуальність: Стрімке розповсюдження вірусу SARS-CoV-2 внесло корективи в усі сфери життя, у тому числі і сферу освіти [1, с. 136]. У результаті карантинних обмежень, які були введені на території України, усі заклади вищої освіти були змушені перейти на дистанційну форму навчання [2, с. 82]. Не став виключенням і Донецький національний медичний університет. У сучасному світі інформаційних технологій дистанційне навчання не є новою формою організації освітнього процесу, але до сьогоднішнього дня така форма не була поширеною у закладах вищої медичної та стоматологічної освіти [3, с. 29]. Для майбутніх лікарів, у тому числі лікарів-стоматологів, особливо важливим є засвоєння практичних навичок з діагностики та лікування захворювань, а також безпосередня робота з реальним пацієнтом з метою набуття не тільки фахових, але й комунікативних компетентностей, що у

подальшому дозволить випускникам впевнено почувати себе на щоденному клінічному прийомі.

Мета: Проаналізувати можливості та перспективи дистанційного навчання під час викладання профільних стоматологічних дисциплін.

Текст: для швидкого переходу на дистанційну форму навчання та одночасне збереження належного рівня освіти у Донецькому національному медичному університеті в якості освітньої платформи було обрано віртуальне освітнє середовище на базі хмарного он-лайн сервісу G Suite for Education від компанії Google. Основне комунікування викладача та студента відбувається у додатку Google Class, у якому, відповідно до внутрішньокафедрального розкладу, кожним викладачем були створені окремі курси для кожної групи з усіх навчальних дисциплін. Завдяки цьому веб-сервісу, відбувається основний обмін необхідною навчально-методичною інформацією та надаються посилання студентам для опрацювання додаткових ресурсів. Програма є зручною, оскільки забезпечує безперервний доступ здобувачів вищої освіти до наявної інформації з будь-якої точки світу, а для її застосування можливе використання будь-якого гаджету. Контроль набутих студентами теоретичних знань здійснюється під час вирішення ними за кожною темою тестових завдань, які викладачі створюють за допомогою додатку Google Forms. Цей зручний інструмент дистанційної освіти дозволяє швидко та об'єктивно оцінити рівень засвоєння студентами матеріалу, вчасно виявити недоліки, а завдяки можливості перегляду підсумкових діаграм та узагальнених результатів відповідей, які формуються системою автоматично, викладач, у разі необхідності, має змогу організувати додатковий розбір складних запитань. Але наявні переваги дистанційного навчання не можуть повною мірою відтворити роботу з реальним пацієнтом, тому ще однією формою контролю та методикою, яка певною мірою дозволяє розвивати у студентів-стоматологів клінічне мислення, є ситуаційні завдання з зображеннями клінічної картини, яка є характерною для певного стоматологічного захворювання та подальшим заповненням кожним студентом електронного варіанту медичної документації.

На відміну від аудиторних занять, під час яких участь в обговоренні клінічних випадків приймають зазвичай найактивніші студенти, у разі дистанційного навчання кожен студент отримує індивідуальне завдання, яке має вирішити самостійно, а результати своєї роботи має доповісти викладачу під час проведення синхронного заняття у режимі відео-конференції за допомогою додатку Google Meet. У ході таких практичних занять викладач та студенти мають змогу у реальному часі обговорити складні клінічні випадки, а функція демонстрації екрану дає можливість також залучати у процес навчання результати додаткових методів дослідження, наприклад, рентгенограм. Однак, маючи на увазі майже необмежені можливості сучасних освітніх он-лайн платформ, тим не менш їх застосування не передбачає можливість роботи здобувачів вищої медичної та стоматологічної освіти на фантомах, муляжах та тренажерах, а також, зрозуміло, з реальними пацієнтами. Це, безумовно, перешкоджає набуттю, засвоєнню та удосконаленню майбутніми лікарями практичних навичок. Суттєві труднощі щодо дистанційного навчання виникають також внаслідок існуючих складнощів з інтернет-підключенням у віддалених селах та містечках, незадовільним технічним оснащенням, яке є як у викладачів, так і студентів, а також ненапрацьований досвід викладачів та низка самомотивація студентів під час дистанційного навчання. В якості перспективи можна розглядати створення комп'ютерних симуляційних програм з можливістю дистанційного набуття необхідних практичних навичок з діагностики та лікування основних стоматологічних захворювань.

Висновки: Таким чином, у сучасних реаліях цілком можливим є залучення дистанційних форм навчання в системі вищої медичної та стоматологічної освіти, але при цьому актуальним виглядає розробка програмних продуктів для симуляційного навчання практичним навикам.

Список використаних джерел:

1. Хмурова В. В. Дистанційна освіта в період пандемії COVID-19 / В. В. Хмурова, І. С. Гращенко. *Вісник Київського національного торговельно-економічного університету*. 2020. № 3. С. 135-146.

2. Лісецька І. С. Дистанційна форма навчання студентів-медиків як виклик сьогодення. *Сучасна педіатрія*. Україна. 2020. № 7(111). С. 81-86.
3. Прибилова В. М. Проблеми та переваги дистанційного навчання у вищих навчальних закладах України. *Проблеми сучасної освіти*. 2017. № 4. С. 27-36.

THE USE OF THE INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN LEARNING THE CLINICAL DISCIPLINES

*Khmil Tetiana,
PhD, Associate Prof.
Ukrainian Medical Stomatological Academy
Poltava, Ukraine
tkhmi19@gmail.com*

*Pinchuk Viktoria,
PhD, Associate Prof.
Ukrainian Medical Stomatological Academy
Poltava, Ukraine
vappol71@gmail.com*

*Marchenko Alla,
DMSc, Associate Prof.
Ukrainian Medical Stomatological Academy
Poltava, Ukraine
allamarchen@ukr.net*

Annotation: The paper highlights the state-of-the-art approaches to improving current professional training of students using information technology and the use of communication and information means in the teaching of clinical disciplines; the impact on the level of knowledge and opportunities for teachers has been analyzed.

Keywords: innovative technologies, education, clinical disciplines.

Relevance: The innovative technologies have been rapidly implemented to all spheres of life. Consequently, the issue of implementing the advanced technologies and enhancement of the informativeness of learning is relevant. Notably, the ecological, epidemiological situation, environment, legislation, etc. is changing every day worldwide. The information provided in the textbook, becomes obsolete even during its publication. The study of certain clinical disciplines or topics using the state-of-the-art technologies, computer technology and the latest information taken from the Internet is one of the ways to optimize the learning process. The advanced and information technologies have become not only the main driving force of

progress, a means of communication between the states, universities, but also a powerful form of learning.

Aim: The implementation of the innovative technologies into learning and teaching involves achieving the goal of high quality education, i.e., education that is competitive, able to provide each person with the conditions for independent achievement of a goal, professional self-assertion.

Text: Innovation (from the late Latin “innovation” meaning renewal, novelty, change) is the purposeful changes that introduce the novel sustainable elements into the implementation environment, causing the transition of the system from one state to another. Currently, there are a number of alternative definitions of the terms “innovation”, “innovation activity”, “innovative forms, methods, approaches, techniques, technologies, methodologies" [1, p. 26].

Innovations in medical education are considered the use of innovations in the form of the state-of-the art technologies for diagnosis and treatment of diseases, organizational and methodological, industrial, administrative and other socioeconomic decisions. The period from the new idea origination, the creation and dissemination of innovation and its use is called the life cycle of innovation. Given the sequence of the activities, the life cycle of innovation is considered as an innovation process.

Implementation of the innovative technologies in the academic process is the subject of intensive theoretical and practical research. Current researchers distinguish between the innovative forms of teaching and the innovative forms of activating the cognitive activity of students. The latter include absolute motivation to learning the discipline in general and a specific topic in particular; appeal to the already gained experience of young people; the use of a rating system with bonuses and rewards (penalties); the use of anagrams, equations, chain words, crosswords, didactic games; application of interactive methods; conducting events dedicated to international, European, national holidays and celebrating events; personification during the classes and extracurricular activities in the discipline, etc. The state-of-the-art information and communication teaching and learning technologies include the Internet

technologies, multimedia software, office and specialized software, electronic manuals and textbooks, distance learning systems (computer support systems).

In the process of learning various subjects with the use of innovative technologies, the culture of mental work is consistently and systematically formed at a qualitatively new level. The students learn to plan their work, perform it rationally, critically correlate the initial work plan with the real process of its implementation, which then helps them in the classroom. All the above skills and abilities significantly influence the effectiveness and quality of learning. The use of electronic means enables demonstration of the processes or specific problem situations that arise in professional activities and which cannot be observed during single training session [2, p. 305].

Information technologies enhance the role of methods of active cognition and distance learning, providing students with electronic learning resources for their self-study, tasks for independent work, to implement an individual approach to each student, etc. [3, p. 140].

The use of distant learning technologies in a credit-module system allows:

- a) students - to choose a convenient time for learning and acquisition of academic disciplines, independently carry out distant-module control and analysis of their academic activities,
- b) educators - to systematically manage the learning process of students, to control and analyze their activities for each module of the discipline, which stimulates the student to quality learning.

Currently, the most common distant learning technologies in support of academic process in higher education are: case technologies, tele-satellite technology, network information and communication technologies [4, p. 11].

Currently, teaching of clinical, diagnostic and therapeutic approaches requires computer modeling, the use of illustrative audio and video material. Classes with the use of information multimedia technologies allow the use of materials from the official websites of international medical organizations.

In the innovative learning, the most emotionally attractive and professionally necessary are simulation active methods, which are divided into non-game (the analysis of specific situations, simulation exercises, individual training) and game (business games, role-playing, game design). They are the most significant in the professional orientation of the academic process [5, p. 97].

Conclusions: the implementation of innovative technologies in the academic process has always been considered a progressive step and increased learning motivation. Our experience shows that students, involved in learning process with the use of innovative teaching aids have a higher level in various indicators compared to students within the traditional teaching pattern. Application of the innovative technologies develops students' ability to act appropriately in the challenging situations, analyze problems, independently develop and implement solutions, and provides educators with the opportunity to control and manage the learning process.

References:

1. Огієнко О.І. Інноваційні педагогічні технології : посібник / За ред. О.І. Огієнко; Авт.кол.: О.І. Огієнко, Т.Г. Калюжна, Ю.С. Красильник, та ін.- К., 2015. 314 с.
2. Скрипник І.М. Інтерактивне навчання у системі післядипломної освіти / [Скрипник І.М., Марченко А.В., Давиденко Г.М., Хміль Т.А.]: мат. XIII Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнародною участю «Актуальні питання якості медичної освіти».Тернопіль. 2016. С. 305.
3. Литвиненко Н.В. Застосування нових інформаційних технологій на кафедрі нервових хвороб з нейрохірургією та медичною генетикою/ Литвиненко Н.В., Саник О.В., Пінчук В.А. та ін. Інноваційні інформаційні технології у вищій медичній освіті: матеріали науково-практичної конференції з міжнародною участю. Полтава, 2012. С140-141.
4. Марченко А.В. Переваги та недоліки дистанційного навчання майбутніх лікарів-стоматологів / Марченко А.В., Ніколішина Е.В., Хміль Т.А. та ін. Проблеми безперервної медичної освіти та науки. 2020. № 4 .С.11-14.

5. Литвиненко Н.В. Удосконалення самостійної роботи студентів на кафедрі нервових хвороб з нейрохірургією та медичною генетикою з використанням інноваційних технологій / Н.В.Литвиненко, Г.Я.Силенко, В.А.Пінчук та ін. Український стоматологічний альманах. 2017.№1.С.97-100.

THE VALUE OF INTERNATIONAL EXPERIENCES FOR PHILOLOGY STUDENTS OF POLTAVA STATE AGRARIAN ACADEMY

*Silchuk Olesia,
Ph.D., Associate Professor
Poltava State Agrarian Academy
Poltava, Ukraine
silchuk-olesya@ukr.net*

*Tiurina Karyna,
student majoring in Philology
Poltava State Agrarian Academy
Poltava, Ukraine
karishatiurina27@gmail.com*

Annotation: The article focuses on international cooperation of Poltava State Agrarian Academy. Particular attention is given to the experience of practical training period of Summer Course of Polish Language and Culture organized by Polish National Agency for Academic Exchange. Based on the analysis, all the advantages and special aspects of this Summer Course and its effectiveness to improve professional competence, to learn Polish history, culture and traditions and to expand a circle of friend from all over the world have been determined. The authors believe that this experience is a perfect example of international student mobility.

Keywords: International cooperation, international experience, practical training period, philology students.

Relevance: International activity is an essential part of Poltava State Agrarian Academy (PSAA). The Academy has had the experience of international cooperation with more than 50 organizations and higher educational institutions in more than 20 countries.

The students of PSAA enjoy an opportunity to have practical training period (internships) in such countries as Canada, Germany, Poland, Hungary, Austria, Switzerland, France, Netherlands, United Kingdom, Denmark, Norway, Finland, Sweden, Slovakia, Ireland, Turkey, Belgium, Bulgaria, the United States, Singapore, China, and Australia.

Since 2015, the academy has been participating in the projects on international credit mobility (Erasmus + KA1. Credit Mobility) with three HEIs of the Republic of Poland (Higher School of Trade and Services in Poznan, Higher School of Business in Dombrowa Gurnichi, University of Natural Sciences, Poland). Poznan) and Hohenheim University (Germany) and plans to expand the range of European HEI partners.

Since April 2017, PSAA is a member of the European Association of Development Agencies (EURADA).

In recent years, the academy has been cooperating with the higher educational institutions of the Republic of Poland quite fruitfully. Due to this, the international project «PARALLEL EUROPEAN DIPLOMA» is functioning successfully and students have a chance to get two higher education, thus obtaining two diplomas at the same time (Ukrainian and Polish universities).

In order to improve the level of knowledge of foreign languages there is «Language Center» at the academy. In 2013, «the Polish Center» was opened with the support of the Consulate General of Poland in Kharkiv and the fund of «Assistance to Poles in the East».

One of the attract-attention-of-youth ways is a Summer Course of Polish Language and Culture organized on the initiative of Polish National Agency for Academic Exchange (Pol. NAWA – Narodowa Agencja Wymiany Akademickiej).

This educational program is for foreign students who are interested in learning Polish and finding out more information about Polish history and culture. Traditionally, the group of host universities includes Lublin (Lublin), Vrotslav (Wrocław), Krakuv (Kraków), Torun (Toruń) and Katowitse (Katowice).

Aim: In the paper we present the results and impressions of the practical training period made by Karina Tuirina, a third year philology student of PSAA.

Text: «Last year, I had a unique opportunity to be a participant of NAWA programme of , and I'm ready to share my experience.

Since I was a student majoring in Philology and I learned Polish, I was informed by my Polish teacher that there was an interesting summer course which could help me

to spend my summer break having fun as well as improving language skills. I was interested in that offer, but developing professional skills wasn't the only reason behind that: since my maternal ancestors came from Poland, I really wanted to find out more about country where my grandparents used to be born and live. Without thinking, I gathered all necessary documents, wrote motivation letter and applied for that course. My application was accepted and online system determine me as a student of one-month course at the University of Wrocław (Vrotslav).

When I came to Poland, the head of the student group of that course met me at the airport and took me to the dormitory. I was really surprised by kindness and tenderness of locals! Having arrived at the dormitory, I found myself in the room where just two students could live. I'd like to express my special admiration for accommodation. The rooms in that dormitory looked like those in a luxurious three-star hotel. My roommate was a girl from Czech Republic, and it was a great opportunity to plunge into the Polish language environment and improve my speaking and listening skills because we spoke to each other just Polish.

On the following day, all students were invited to the opening ceremony. I had never seen such an amazing «international mix» before. There were students from China, Korea, Ireland, Czech Republic, Serbia, France, Russia, Ukraine, Belarus, Bulgaria, Germany, Moldova and Turkey. We were so different, but a fondness for Polish studies was only the one thing that united us. After the ceremony, we went to the Philological Department of the University of Wrocław, where we were going to have classes later, to take a language-level test. Later, according to our levels, we were distributed to separate 10-student groups.

Every day, we had Polish grammar and lexicology classes. I'd like to stress the teaching methods of Polish teachers because they are non-standard. We had a lot of language quizzes, linguistic competitions, classes in the format of interview. Most of all, I liked class that took place in the format of conference where every student showed presentation and gave some interesting information about their own countries. Other students could ask any questions. Also, I could not help talking about the class in the format of discussion where all students, according to their

points of view, were broken down into two groups, and we discussed the national epopee *Pan Tadeush* (Pan Tadeusz) by Adam Mickiewicz.

We learned medical vocabulary in an interesting way as well. Learning terms referring to the human skeleton took place using anatomical model, and then the teacher checked our knowledge giving us small pieces of paper where names of parts of human body were which we had to arrange forming “paper person”.

On Saturdays, we went to excursions. The first one was an introductory excursion around Wrocław (Vrotslav) during which we was told about its history, and we were able to enjoy magnificent touristic attractions such as The Main Square (Rynek), St. John the Baptist Cathedral (Archikatedra św. Jana Chrzciciela) and Centennial Hall (Hala Stulecia or Hala Ludowa). Going around the city, we came across a large number of gnomes that are the main feature of Wrocław. The high spot of the tour programme was going to the Doughnut shop that is called Pączkarnia by locals. According to our tour guide’s words, every Thursday, Poles eat as many doughnuts as they can, without worrying about their shapes. We also had opportunity to join the process of making well-known Wrocław doughnuts, and it was the most vivid memory of that excursion.

Then, we visited Japanese Garden (Ogród Japoński). Since there were a lot of different types of plants, this place was a genuine paradise for botanists.

Going to the Wrocław Zoo where there were 7100 animals of 850 different species was as vivid as going to the Doughnut shop. The main proud of that Zoo was Africarium, a unique huge oceanarium where you could see Coral reefs of the Red Sea, sink to the depths of the Mozambique Channel, and visit the Congo Rainforest.

The final excursion was so-called sea excursion down the Odra River.

When our course finished, we took final a test and an oral exam. Those results were fixed in the special certificate that every participant got during the closing ceremony.

Drawing the conclusion, I’d like to emphasise that taking part in the Course of Polish Language and Culture is a marvelous opportunity to improve your professional competence, delve into the depths of Polish history and make friends around the world.»

Conclusions: So, Poland attracts attention of young generation offering great prospects of having a successful career and happy future. It's worth to mention that such a strong interest of young people in living and developing their abilities in Poland is reasonable because Polish government is ready to allocate large amounts of money for drawing attention of youth who are filled with energy and have a lot of creative ideas, and that's why they are considered creators of future, to encourage them to realize their full potential within Poland that, in its turn, will help the country take its new progressive level.

PSAA has been steadily expanding its international relations and has been deepening cooperation with educational institutions of the European Union countries. Among relevant issues of strategic development of relations between European and Ukrainian higher education institutions are cooperation between higher education institutions of different sectors of the EU economy, development of cooperation in the field of research, design and engineering. PSAA has been developing different ways of International student mobility as well.

References:

1. International cooperation. URL:
<https://www.pdaa.edu.ua/en/content/international-cooperation>
2. International Relations. URL:
<https://www.pdaa.edu.ua/en/content/international-relations>
3. Європейська освіта. Навчання та робота в Польщі. URL:
<https://www.pdaa.edu.ua/en/node/1237>

UDK 378.07:005

Y67

Conference Proceedings

MANAGEMENT OF MODERN UNIVERSITY

Conference Proceedings of
the III International Scientific and Practical Conference
“Management of Modern University”

April 29, 2021

Online, Kyiv